

Sveriges konvergensprogram 2021

Inledning	3
1. Den ekonomiska politikens ramar och mål	6
1.1 De budgetpolitiska målen.....	6
1.2 Sveriges medelfristiga budgetmål.....	9
1.3 Målet för penningpolitiken och penningpolitiken i Sverige	20
1.4 Regeringens ekonomiska politik.....	22
1.5 Penningpolitik och finansiell ekonomi.....	22
2. Den makroekonomiska utvecklingen	23
2.1 Internationell ekonomi	26
2.2 Svensk ekonomi.....	28
2.3 Potentiella makroekonomiska obalanser.....	28
3. Offentliga finanser	29
3.1 Redovisningsprinciper	31
3.2 Utvecklingen av de offentliga finanserna.....	32
3.3 Finansiell nettoförmögenhet och konsoliderad bruttoskuld	34
3.4 Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande.....	35
3.5 Uppföljning av skuldankaret.....	36
3.6 Uppföljning av utgiftstaket	38
3.7 Uppföljning av kravet på en god ekonomisk hushållning i kommunsektorn och det kommunala balanskravet.....	40
3.8 Statliga garantier	40
4. Alternativscenarier och jämförelse med Sveriges konvergensprogram 2020	42
4.1 Alternativscenarier	43
4.2 Jämförelse med 2020 års konvergensprogram	43
5. Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet	44
5.1 Långsiktiga utmaningar.....	45
5.2 Vad avses med att finanspolitiken är hållbar?	49
5.3 Ett scenario för utvecklingen på lång sikt.....	50
5.4 Finanspolitiken bedöms vara långsiktigt hållbar	50
6. Kvaliteten i de offentliga finanserna	51
6.1 Utgifter.....	55
6.2 Inkomster	62
Bilaga A – Beräkningstekniska förutsättningar	64
Bilaga B – Jämförelse med Europeiska kommissionens beräkningar av demografiberoende utgifter	62
Bilaga C – Tabeller	64

Inledning

I enlighet med rådets förordning (EG) nr 1466/97 av den 7 juli 1997 om förstärkning av övervakningen av de offentliga finanserna samt övervakningen och samordningen av den ekonomiska politiken överlämnade Sverige i december 1998 sitt första konvergensprogram till Europeiska kommissionen. Programmet utvärderades och godkändes av rådet under våren 1999. Enligt förordningen ska en uppdatering av konvergensprogrammet lämnas årligen, vilket också skedde 1999–2009.

Från och med 2010 har rapporteringen inom stabilitets- och tillväxtpakten anpassats efter den europeiska terminen i syfte att förstärka den ekonomisk-politiska övervakningen. Konvergensprogrammet och den nationella handlingsplanen överlämnas därför på våren. Budget- och strukturpolitiken kan därmed bedömas på ett konsistent sätt och rekommendationer kan ges till medlemsstaterna när budgetarbetet fortfarande är i förberedelsefasen.

Sveriges konvergensprogram 2021 baseras främst på 2021 års ekonomiska vårproposition (prop. 2020/21:100). Regeringen överlämnade propositionen till riksdagen den 15 april 2021. Riksdagens finansutskott informerades om konvergensprogrammet den 27 april 2021. Den 29 april 2021 beslutade regeringen om konvergensprogrammet.

1. Den ekonomiska politikens ramar och mål

1.1 De budgetpolitiska målen

De budgetpolitiska målen består av ett mål för den offentliga sektorns finansiella sparande, ett utgiftstak för staten, ett kommunalt balanskrav och ett skuldankare. Regeringen har redogjort för det finanspolitiska ramverket i skrivelsen Ramverket för finanspolitiken (skr. 2017/18:207).

Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande

Syftet med att ha ett styrande mål för den offentliga sektorns finansiella sparande är att bidra till att stärka kontrollen av den långsiktiga utvecklingen av de offentliga finanserna. Målet för det finansiella sparandet tydliggör även behovet av prioriteringar mellan olika utgiftsområden, eller av höjda skatter. Därutöver ska det finnas möjlighet för finanspolitiken att bidra till att stimulera ekonomin i en lågkonjunktur och bromsa ekonomin i en högkonjunktur. Därför behövs ett högre sparande i goda tider för att skapa utrymme för ett lägre sparande i sämre tider. Detta möjliggörs genom att målet för det finansiella sparandet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel (se vidare avsnitt 3.4).

Efter förslag i 1997 års ekonomiska vårproposition beslutade riksdagen om att införa ett mål om överskott i de offentliga finanserna på 2 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Målet fasades in över en treårsperiod och började tillämpas fullt ut 2000. Riksdagen beslutade dock efter förslag i 2007 års ekonomiska vårproposition att sänka målet för det finansiella sparandet från 2 till 1 procent av BNP i genomsnitt över en konjunkturcykel. Ändringen föranleddes av att Eurostat hade beslutat att sparandet i premiepensionssystemet inte längre skulle räknas till den offentliga sektorn i nationalräkenskaperna, vilket minskade det offentliga sparandet med ca 1 procent av BNP.

I budgetpropositionen för 2018 föreslog regeringen, i enlighet med Överskottsmålskommitténs förslag (SOU 2016:67), att nivån på överskottsmålet skulle ändras till i genomsnitt en tredjedels procent av BNP över en konjunkturcykel och att det finanspolitiska ramverket skulle kompletteras med ett skuldankare för den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden). Riksdagen beslutade i enlighet med regeringens förslag (prop. 2017/18:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 5, bet. 2017/18:FiU1, rskr. 2017/18:54).

Regeringen har även bedömt att uppföljningen av överskottsmålet bör stärkas och att Finanspolitiska rådet bör tilldelas en tydligare roll i uppföljningen av överskottsmålet (prop. 2016/17:100 s. 84–86).

Utgiftstaket och en stram budgetprocess

Utgiftstaket omfattar statens primära utgifter, dvs. exklusive ränteutgifter, och ålderspensionssystemets utgifter. Enligt budgetlagen (2011:203) är det obligatoriskt för regeringen att i budgetpropositionen föreslå ett utgiftstak för det tredje tillkommande budgetåret. Det är sedan riksdagen som fastställer utgiftstaket. Utgiftstaket utgör ett verktyg för att uppnå överskottsmålet. Till sammans med målet för den offentliga sektorns finansiella sparande är utgiftstaket styrande för det totala skatteuttagets nivå och bidrar till att förhindra en utveckling där skatteuttaget stegvis måste höjas till följd av bristfällig utgiftskontroll, eller där temporära inkomstökningar används för permanenta utgiftsökningar.

Utgiftstaket är den övergripande restriktionen för budgetprocessen i termer av totala utgifter. Utgångspunkten är att de nivåer på utgiftstaket som riksdagen har beslutat om inte ska ändras till följd av andra orsaker än tekniska justeringar. Enligt budgetlagen är regeringen vidare skyldig att vidta åtgärder om det finns risk för att ett fastställt utgiftstak överskrids. Enligt praxis ska det under utgiftstaket även finnas en s.k. budgeteringsmarginal av en viss storlek. Denna ska i första hand fungera som en buffert om utgifterna på grund av konjunkturutvecklingen skulle utvecklas på ett annat sätt än vad som förväntades när utgiftstakets nivå fastställdes.

En välordnad och stram budgetprocess är av central betydelse för att de budgetpolitiska målen ska nås. I budgetprocessen ställs olika utgifter mot varandra och utgiftsökningar prövas utifrån ett på förhand fastställt totalt ekonomiskt utrymme som ges av utgiftstaket och målet för det finansiella sparandet. Huvudprincipen är att förslag på utgiftsökningar inom ett utgiftsområde måste motsvaras av förslag om utgiftsminskningar inom samma område. Av central betydelse är också att den statliga budgeten är transparent och heltäckande. Regeringens förslag till budget ska omfatta alla inkomster och utgifter samt andra betalningar som påverkar statens lånebehov (den s.k. fullständighetsprincipen). Vidare ska statens inkomster och utgifter budgeteras och redovisas brutto på inkomsttitlar och anslag (den s.k. bruttoprincipen). Det innebär att utgifter ska redovisas på budgetens utgiftssida, medan inkomster ska redovisas på budgetens inkomstsida. Huvudregeln är också att utgifter ska bokföras det år då de beräknas uppstå.

Kommunalt balanskrav

I målet för den offentliga sektorns finansiella sparande ingår det finansiella sparandet i kommunsektorn, som främst utgörs av kommuner och regioner. För kommuner och regioner är det emellertid det ekonomiska resultatet, och inte det finansiella sparandet, som är avgörande för om de uppfyller kommunallagens (2017:725) krav på en balanserad budget. Balanskravet anger att varje kommun och region som huvudregel ska budgetera för ett resultat i balans. Negativa balanskravsresultat ska återställas inom tre år, om det inte finns synnerliga skäl. Kommunernas och regionernas årsredovisning ska innehålla en bedömning av om balanskravet har uppfyllts.

Enligt kommunallagen ska kommuner och regioner ha en god ekonomisk hushållning i sin verksamhet. Det innebär bl.a. att kommunerna och regionerna ska fastställa egna finansiella mål och ta ansvar för en långsiktigt hållbar ekonomi. En grundläggande princip har sedan länge varit att varje generation ska stå för sina egna kostnader. Balanskravet anger en miniminivå, men för att uppnå kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning behöver resultatet i regel vara högre.

Skuldankaret

Överskottsmålets grundläggande motiv är hållbara offentliga finanser och stabiliseringspolitiskt handlingsutrymme. Det är därför i grunden kopplat till skuld- och förmögenhetsnivåer, snarare än till det finansiella sparandet vid en viss tidpunkt. Den offentliga bruttoskuldens nivå är dock en nyckelfaktor för att bedöma ett lands kreditvärdighet och utrymmet för en aktivt konjunktur-stabiliserande finanspolitik. Även om överskottsmålet är mer lämpat som ett operativt mål i budgetprocessen spelar bruttoskuldens och den finansiella förmögenhetens storlek en central roll i beslutet om överskottsmålets nivå. Som medlem i Europeiska unionen är Sverige vidare bunden av EU:s skuld-kriterium, som anger att Maastrichtskulden inte får överstiga 60 procent av BNP. Det finanspolitiska ramverket har därför kompletterats med ett skuldankare för den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld. Nivån på skuldankaret, som är en riktlinje för skuldnivån, har bestämts till 35 procent av BNP.

Regeringen ska i den ekonomiska vårpropositionen årligen redogöra för den konsoliderade bruttoskuldens utveckling. Om denna skuld avviker med mer än 5 procent av BNP från skuldankaret ska regeringen, samtidigt som den ekonomiska vårpropositionen, lämna en skrivelse till riksdagen med en redogörelse för vad som orsakat avvikelserna och hur regeringen avser att hantera denna. Skulden mäts enligt utfallet i nationalräkenskaperna för det föregående

året respektive enligt prognosen i den ekonomiska vårpropositionen för innevarande år eller nästa år.

1.2 Sveriges medelfristiga budgetmål

Sverige ska som medlem i Europeiska unionen leva upp till stabilitets- och tillväxtpaktens regelverk för de offentliga finanserna. Bestämmelserna anger bl.a. att underskottet i de offentliga finanserna inte får vara större än 3 procent av BNP och att den offentliga skulden inte får överstiga 60 procent av BNP. Varje medlemsstat har vidare ett medelfristigt budgetmål för det strukturella sparandet, dvs. den offentliga sektorns konjunkturjusterade finansiella sparande, rensat från engångseffekter. Målets nivå bestäms av respektive medlemsstat, men måste vara förenlig med en miniminivå som beräknas av Europeiska kommissionen. Sveriges medelfristiga budgetmål är -1 procent av potentiell BNP (se avsnitt 3.4).

Med anledning av den ekonomiska situation som uppstått till följd av spridningen av sjukdomen covid-19 har en särskild undantagsklausul i stabilitets- och tillväxtpakten aktiverats. Klausulen avser situationen då unionen som helhet befinner sig i en allvarlig konjunkturedgång. Den tillåter generella avsteg från medlemsstaternas anpassning mot sina medelfristiga budgetmål under en tillfällig tidsperiod, förutsatt att hållbarheten i de offentliga finanserna inte äventyras på medellång sikt. Det återstår också att se hur eventuella underskott i medlemsstaternas offentliga finanser som överstiger 3 procent av BNP kommer att hanteras i det nuvarande ekonomiska läget, och om t.ex. några underskottsförfaranden kommer att inledas.

1.3 Målet för penningpolitiken och penningpolitiken i Sverige

Riksbanken har ansvaret för penningpolitiken i Sverige. Enligt 9 kap. 13 § regeringsformen får ingen myndighet bestämma hur banken ska besluta i frågor som rör penningpolitik. Genom ändringar i lagen (1988:1385) om Sveriges Riksbank (riksbankslagen), som beslutades 1999, skapades ökad självständighet för Riksbanken. Den beslutsfattande direktionens ledamöter får enligt dessa bestämmelser inte söka eller ta emot instruktioner när de fullgör penningpolitiska uppgifter.

Målet för penningpolitiken är enligt riksbankslagen att upprätthålla ett fast penningvärde. Riksbanken har preciserat detta som att den årliga förändringen av konsumentprisindex med fast ränta (KPIF) ska vara 2 procent.

Samtidigt som penningpolitiken inriktas mot att uppfylla inflationsmålet ska den stödja målen för den allmänna ekonomiska politiken, i syfte att uppnå en

hållbar tillväxt och hög sysselsättning. Detta sker genom att Riksbanken, förutom att stabilisera inflationen runt inflationsmålet, strävar efter att stabilisera produktionen och sysselsättningen runt långsiktigt hållbara utvecklingsbanor. Banken bedriver därmed vad som kallas en flexibel inflationsmålspolitik. Inflationsmålet är dock överordnat de andra målen.

Det tar tid innan penningpolitiken får full effekt på inflationen och realekonomin. Penningpolitiken vägleds därför av prognoser för den ekonomiska utvecklingen. Riksbanken publicerar bl.a. en bedömning av hur reporäntan kommer att utvecklas framöver. Det bör dock framhållas att räntebanan är en prognos, inte ett löfte.

Vid varje penningpolitiskt beslutstillfälle gör Riksbankens direktion en bedömning av vilken bana för reporäntan, och eventuellt vilka andra kompletterande åtgärder som behövs för att penningpolitiken ska vara väl avvägd. Avvägningen handlar normalt om att hitta en lämplig balans mellan stabiliseringen av inflationen runt inflationsmålet och stabiliseringen av realekonomin. Det finns inget generellt svar på frågan hur snabbt Riksbanken siktar på att föra tillbaka inflationen till 2 procent om den avviker från målet. En snabb återgång kan i vissa lägen få effekter på produktion och sysselsättning som inte är önskvärda, medan en långsam återgång kan försvaga trovärdigheten för inflationsmålet. I allmänhet har strävan varit att penningpolitiken ska anpassas så att inflationen förväntas vara någorlunda nära målet om två år.

För att illustrera att inflationen inte kommer att vara exakt 2 procent varje månad används ett variationsband som sträcker sig mellan 1 och 3 procent, vilket fångar cirka tre fjärdedelar av de historiska månadsutfallen av KPIF-inflationen. Riksbanken strävar hela tiden efter att inflationen ska nå 2 procent, oavsett om den i utgångsläget ligger innanför eller utanför variationsbandet.

I Riksbankens uppdrag ingår enligt riksbankslagen även att främja ett säkert och effektivt betalningsväsende. Risker förknippade med utvecklingen på de finansiella marknaderna vägs in i de penningpolitiska besluten. När det gäller att förebygga en obalanserad utveckling av tillgångspriser och skuldsättning är dock ett väl fungerande regelverk och en effektiv tillsyn av störst betydelse. Penningpolitiken är enbart ett komplement.

I vissa lägen, som under den finansiella krisen 2008 och 2009, kan reporäntan och räntebanan behöva kompletteras med andra åtgärder för att främja den

finansiella stabiliteten och säkerställa att penningpolitiken får genomslag på ett effektivt sätt.

Riksbanken strävar efter att dess kommunikation ska vara öppen, saklig, begriplig och aktuell. Det gör det lättare för övriga aktörer att fatta välgrundade ekonomiska beslut. Penningpolitiken blir också lättare att utvärdera.

Riksbankens direktion håller normalt fem penningpolitiska möten per år då man fattar beslut om penningpolitiken. I samband med dessa möten publiceras en penningpolitisk rapport. Ungefär två veckor efter varje penningpolitiskt möte publiceras ett protokoll, där det går att följa den diskussion som ledde fram till det aktuella beslutet och hur de olika direktionsledamöterna argumenterade.

Det penningpolitiska beslutet presenteras i ett pressmeddelande vid en bestämd tidpunkt på morgonen dagen efter det penningpolitiska mötet. Pressmeddelandet anger också hur de enskilda direktionsledamöterna röstade och en huvudsaklig motivering till eventuella reservationer. Samma dag hålls även en presskonferens.

Regeringen har ansvaret för övergripande valutapolitiska frågor och beslutar om växelkurssystemet, medan Riksbanken ansvarar för tillämpningen av systemet.

I september 2003 genomfördes en folkomröstning om huruvida Sverige skulle införa euron som valuta. Resultatet av folkomröstningen, som var ett nej, föranledde inga förändringar i penning- eller valutapolitiken. Den nuvarande penning- och valutapolitiska regimen ligger fast. Sveriges erfarenheter av att tillämpa inflationsmål och rörlig växelkurs är mycket goda. En knytning av kronan till euron är inte aktuell.

Regeringen beslutade den 22 december 2016 att tillsätta en parlamentariskt sammansatt kommitté med uppdrag att göra en översyn av det penningpolitiska ramverket och riksbankslagen (dir. 2016:114, dir. 2017:57, dir. 2017:100 och dir. 2019:13). Uppdraget utgick från de ställningstaganden som gjordes i finansutskottets betänkande Utvärdering av Riksbankens penningpolitik 2010–2015 (bet. 2015/16:FiU41). Riksbankskommittén, som bestod av representanter för samtliga riksdagspartier, överlämnade i november 2019 sitt slutbetänkande En ny riksbankslag (SOU 2019:46) till regeringen. Se bl.a. Sveriges konvergensprogram 2020 för en kort beskrivning av förslagen i betänkandet.

Kommitténs förslag har remitterats och Europeiska centralbanken har beretts tillfälle att yttra sig över förslagen. Eftersom förslagen innebär ändringar i regeringsformen, vilket kräver två riksdagsbeslut och att det hålls ett allmänt val mellan besluten, kan en ny riksbankslag tidigast träda i kraft 2023.

1.4 Regeringens ekonomiska politik

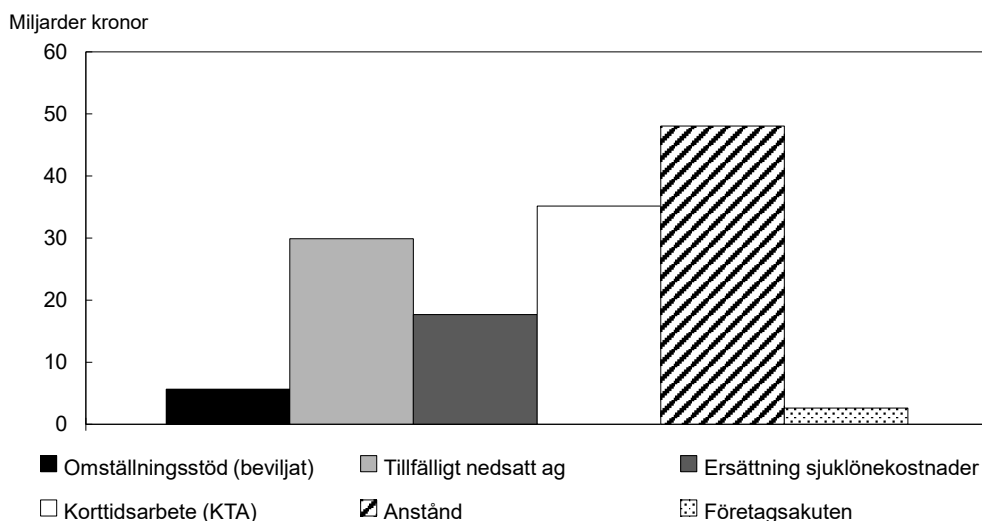
Vidtagna åtgärder med anledning av pandemin

Regeringen och riksdagen har sedan smittspridningen startade vidtagit ett stort antal åtgärder för att värna människors liv, hälsa och möjlighet att försörja sig. Totalt omfattar åtgärderna för 2020 och 2021 med anledning av pandemin och den gröna ekonomisk återstarten till mer än 400 miljarder kronor. Detta inkluderar åtgärder kopplade till pandemin i propositionen Vårändringsbudget för 2020, propositionen Höständringsbudget för 2020 och budgetpropositionen för 2021 samt övriga propositioner med förslag till ändringar i statens budget för 2020 och 2021, inklusive de ytterligare åtgärder som nu föreslås i propositionen Vårändringsbudget för 2021.

För att säkerställa en fungerande sjukvård och omsorg, utöka antalet tester och genomföra en snabb vaccinering, samt för att hantera de merkostnader som spridningen av covid-19 medfört, har betydande ekonomiska resurser tillförts kommunsektorn. Medel har också avsatts för stärkt kompetens i äldreomsorgen. För att begränsa smittspridningen och skydda riskgrupper har ett antal tillfälliga åtgärder vidtagits.

Livskraftiga företag har fått ekonomiskt stöd för att minska antalet förlorade arbetstillfällen. Kostnaden för att anställa har minskat genom tillfälligt sänkta arbetsgivaravgifter för bl.a. 19–23-åringar. Flera åtgärder har vidtagits för att minska kostnader, stärka likviditeten och förbättra finansieringsmöjligheterna för företagen. Betydande stöd och ersättningar har betalats ut (se diagram 1.1). Åtgärderna har främst fördelats utifrån hur hårt företagen har drabbats ekonomiskt, men vissa stöd har riktats till specifika sektorer som medier, kultur, idrott, kollektivtrafik, järnväg samt flyg- och sjöfart. Därtill har tillfälliga och tidigare lagda skattesänkningar för jobb och företag genomförts under 2021. Regioner och kommuner har tillförts generella resurser för att klara av det ansträngda ekonomiska läget och hålla uppe sysselsättningsnivån. För att stötta människor som hamnar i en mer utsatt situation har civilsamhället fått ökade resurser och bostadsbidraget höjts tillfälligt.

Diagram 1.1 Utbetalt stöd samt beviljade anstånd och utställda

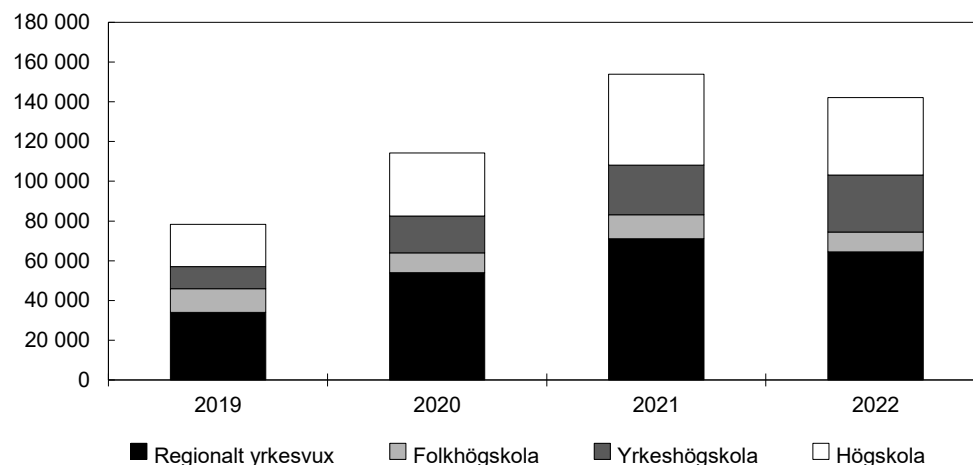
Anm.: De tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifterna gäller från och med januari 2021 och avser personer mellan 19 och 23 år. Nedsättningen innebär att arbetsgivaren betalar 19,73 procent i arbetsgivaravgifter i stället för 31,42 procent. Ersättning för sjuklönekostnader avser full kompensation för perioden april–juli 2020, och därefter ersätts sjuklönekostnader som kan antas vara utöver det normala. Alla uppgifter är per den 31 december 2020.

Källor: Skatteverket, Tillväxtverket, Riksgäldskontoret och egna beräkningar.

Trots de krisåtgärder som vidtagits har många blivit arbetslösa eller drabbats på andra sätt. Tillfälliga förändringar har därför gjorts i arbetslöshetsförsäkringen, sjukförsäkringen har förändrats och möjligheterna till omställning har förstärkts. Kunskapslyftet har vidare förstärkts med fler utbildningsplatser som bättre möter samhällets behov (se diagram 1.2).

Diagram 1.2 Utökad antal utbildningsplatser

Tillförda medel omräknat till utbildningsplatser

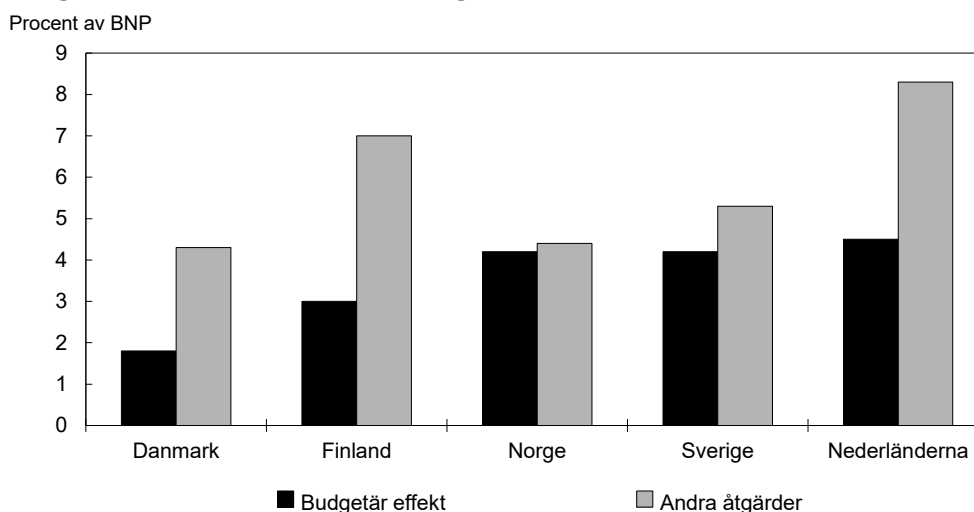

Källor: Myndigheten för yrkeshögskolan och egna beräkningar.

För att så snabbt som möjligt ta Sverige ur lågkonjunkturen bedrivs en expansiv finanspolitik 2021 och 2022. En kraftfull grön ekonomisk återstart genomförs. I statens budget för 2021 presenterade regeringen reformer för gröna investeringar, resurstillskott till välfärden och skattesänkningar på jobb, företagande och investeringar samt förbättrade möjligheter till omställning på arbetsmarknaden.

Många länder i omvärlden har, precis som Sverige, vidtagit omfattande åtgärder för att mildra de ekonomiska konsekvenserna av pandemin. I internationella jämförelser delas det ekonomiska stödet ofta upp i två kategorier. Det är dels stöd som har direkt budgetär effekt, t.ex. korttidsarbete, dels stöd som förbättrar hushållens eller företagets likviditetssituation, t.ex. lån och garantier. Jämförelserna är förenade med osäkerhet, bl.a. eftersom länder hade olika system på plats innan pandemin och kan använda olika definitioner för stödåtgärder. Internationella valutafondens uppskattning av länders ekonomiska stödåtgärder tyder på att Sveriges åtgärder ligger väl i linje med några jämförbara länder (diagram 1.3).

Diagram 1.3 Ekonomiska stödåtgärder

Anm.: Uppskattningen av åtgärder med budgeteffekt avser insatser till slutet av år 2020, vilka kan ha budgeteffekt samma år eller senare. Uppskattningen av andra åtgärder avser kapitalförstärkningar, lån och garantier, men t.ex. inte uppskov med skattebetalningar som i vissa fall kan uppgå till betydande belopp.

Källa: Internationella valutafonden (Fiscal Monitor Reports, januari 2021).

Samlade budgeteffekter av regeringens politik 2019–2024

I tabell 1.1 redovisas budgeteffekterna av samtliga förslag till och aviseringar om reformer och finansieringar som regeringen lämnat till och redovisat för riksdagen, och som riksdagen antingen beslutat eller godkänt beräkningarna för. Budgeteffekterna redovisas i förhållande till föregående år och är en del

av analysen av förändringen av det strukturella sparandet och finanspolitikens inriktning.

Tabell 1.1 Samlade budgeteffekter av regeringens politik 2019–2024 i förhållande till föregående år

Utgifts- och inkomstförändringar i förhållande till föregående år av tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade åtgärder och finansieringar¹. Budgeteffekt på offentliga sektorns finansiella sparande. Miljarder kronor om inte annat anges.

	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Förändring av takbegränsade utgifter	11,9	190,3	76,5	-158,6	-27,6	-3,6
Justering för olika redovisningsprinciper i statens budget och nationalräkenskaperna	4,4	-8,6	4,3	0,3	1,0	-1,1
<i>varav kapitaltillskott statliga bolag</i>	-0,2	-9,1	7,9	1,4	0,0	0,0
<i>varav lånefinansierade infrastrukturinvesteringar³</i>	3,2	3,6	0,2	-1,3	-1,7	-1,1
Summa utgiftsförändringar²	16,3	181,7	80,8	-158,3	-26,6	-4,6
Skatter, brutto	-20,5	-45,1	-8,8	13,4	16,1	1,8
Indirekta effekter av skatter	0,5	8,8	-4,4	-1,0	-1,6	0,0
Övriga inkomstreformer	-0,1	1,4	-0,2	0,2	0,0	0,0
Summa inkomstförändringar, netto²	-20,1	-34,9	-13,4	12,6	14,5	1,8
Utgifts- och inkomstförändringar, effekt på offentliga sektorns finansiella sparande^{2,4}	-36,3	-216,6	-94,1	170,9	41,1	6,4
Procent av BNP	-0,7	-4,4	-1,8	3,1	0,7	0,1

Anm.: Beloppen är avrundade och stämmer därför inte alltid överens med summan.

¹ I tabellen ingår budgeteffekterna av åtgärder som regeringen föreslår i Vårändringsbudget för 2021 (prop. 2020/21:99) och som riksdagen ska behandla i juni 2021.

² För utgiftssidan innebär minustecken anslagsminskningar eller att temporära program upphör eller minskar i omfattning. För inkomstsidan innebär minustecken att skatteinkomsterna minskar. För den sammanlagda budgeteffekten av åtgärder på utgifts- och inkomstsidan innebär minustecken att de offentliga finanserna försvagas jämfört med året innan.

³ Posten visar förändringen av nettouplåningen för väg- och järnvägsobjekt. Nettouplåning utgör skillnaden mellan nyupplåning och amortering.

⁴ Exklusive indirekta effekter på inkomstsidan till följd av åtgärder på utgiftssidan.

Källa: Egna beräkningar.

Regeringens fortsatta reformambitioner

Spridningen av covid-19 har ställt Sverige och hela världen inför en situation som saknar motsvarighet i modern tid. Utöver de allvarliga konsekvenserna för liv och hälsa har smittspridningen slagit hårt mot jobb och företagande. Efter en oväntat stark ekonomisk återhämtning det tredje kvartalet 2020 tog smittspridningen åter fart i slutet av året och aktiviteten i ekonomin minskade, om än inte lika påtagligt som den gjorde under våren samma år.

Sverige kommer under lång tid att påverkas av pandemin, men den rekordsnabba utvecklingen av vaccin skänker hopp. Vaccinerna räddar först och främst liv och hälsa, men också jobb och företag. Ju snabbare restriktioner kan fasas ut, desto tidigare kan samhället och ekonomin återhämta sig och arbetslösheten pressas tillbaka.

Pandemin medför stora påfrestningar på samhället. Brister i Sveriges välfärd har synliggjorts, bl.a. inom äldreomsorgen. Skolstängningar och distansundervisning riskerar att ha en negativ påverkan på elevers lärande och hälsa. Även på arbetsmarknaden är läget allvarligt. Människor som redan före pandemin hade en svag anknytning till arbetsmarknaden riskerar att fastna i långvarig arbetslöshet. Industrin är tillbaka på samma aktivitetsnivåer som före pandemin, medan många tjänstebranscher fortfarande är hårt drabbade av restriktioner och rekommendationer om fysisk distansering.

Fortsatt reformarbete krävs för att lösa de samhällsproblem som Sverige hade före pandemin. Den globala uppvärmningen fortsätter, vilket bl.a. leder till att extremväder blir allt vanligare. Klimatutsläppen minskar alltför långsamt och hoten mot den biologiska mångfalden finns kvar. Fler åtgärder krävs för bättre kunskapsresultat och ökad likvärdighet i svensk skola. Arbetet för att minska och motverka segregation måste fortsätta. Fattigdom och trångboddhet riskerar att försämra barns uppväxtvillkor. Utsatta områden måste lyftas. Den grova organiserade brottsligheten skapar otrygghet och splittring. Klyftan mellan stad och land måste slutas, inte minst när det gäller jobb och företagande.

Riksdagen och regeringen har sedan smittspridningen startade vidtagit ett stort antal åtgärder för att värna människors liv, hälsa och möjlighet att försörja sig. Brist på ekonomiska resurser får inte hindra arbetet med att begränsa smittspridning och att vårda sjuka. Kommuner, regioner och myndigheter har därför fått stora tillskott. Omfattande ekonomiska stöd har införts, och tidigare lagda och tillfälliga skattesänkningar har genomförts, för att lindra de negativa konsekvenser som pandemin fört med sig för jobb och företagande, men också för andra aktörer och för enskilda. Arbetslösa har fått stärkt ekonomisk trygghet och fler möjligheter till omställning. Särskilda satsningar har gjorts på skolan och civilsamhället. En kraftfull grön ekonomisk återstart genomförs. Sammantaget beräknas utgifterna för de åtgärder som vidtagits sedan smittspridningen startade nu uppgå till mer än 400 miljarder kronor.

Regeringen beslutade den 6 april 2021 propositionen Extra ändringsbudget för 2021 – Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, kultur och idrott samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset (prop. 2020/21:166). I samband med 2021 års vårproposition lämnas även propositionen Vårändringsbudget för 2021 (prop. 2020/21:99). Dessa två propositioner med ändringar i statens budget innehåller ytterligare åtgärder för att jobba Sverige ur krisen och bygga ett bättre och mer hållbart samhälle än före pandemin.

Såväl 2021 års ekonomiska vårproposition som de föreslagna ändringarna i budgeten bygger på en sakpolitisk överenskommelse mellan Socialdemokraterna, Centerpartiet, Liberalerna och Miljöpartiet de gröna.

Begränsa smittspridningen och genomför vaccineringen

En snabb och säker vaccinering är grundläggande för att ta Sverige ur pandemin. Samtidigt måste arbetet med att begränsa smittspridningen och vårda sjuka fortsätta. Hela samhället – staten, myndigheter, regioner, kommuner och enskilda – har ett gemensamt ansvar för att bekämpa smittspridningen och möjliggöra en snabb och omfattande vaccinering.

Vaccinationsprogrammet som nu har inletts är det mest omfattande någonsin i Sverige. Staten åtar sig att betala för vaccin och vaccinationer och regionerna genomför vaccineringarna i enlighet med Folkhälsomyndighetens rekommendationer. Regeringen föreslår att ytterligare 1,7 miljarder kronor avsätts för att säkerställa nödvändiga resurser för vaccinkostnader och för ersättning till regionerna. Enligt den överenskommelse som regeringen och Sveriges Kommuner och Regioner har ingått ska alla i Sverige som är 18 år och äldre samt personer under 18 år tillhörande en riskgrupp skyndsamt erbjudas vaccinering mot covid-19. Sverige samarbetar inom EU för att ta fram ett internationellt accepterat bevis om vaccination mot covid-19.

Belastningen på vården är fortsatt hög. Regeringen föreslår därför att ytterligare 2 miljarder kronor tillförs regionerna, utöver de 4 miljarder kronor som hittills har avsatts 2021, för att ersätta kostnader för uppskjuten vård och för vård av patienter med covid-19. Regeringen följer noga utvecklingen i hälso- och sjukvården till följd av smittspridningen och är beredd att vid behov återkomma med ytterligare förslag till ändringar i budgeten.

Genom att fortsatt begränsa smittspridningen minskar risken att vården överbelastas. Det är vidare av största vikt att fortsätta skydda riskgrupper. För att möta behovet av fortsatt storskalig testning och smittspårning föreslår regeringen att ytterligare 1,65 miljarder kronor tillförs. Regeringen har också föreslagit att ett antal tillfälliga åtgärder förlängs tills vaccinationsmålet är uppnått, bl.a. karensersättningen och undantaget från kravet på läkarintyg samt ersättningar till riskgrupper. De särskilda bestämmelser som gäller för sjukpenning vid uppskjuten vård och rehabilitering föreslås förlängas. Vidare föreslås att statsbidraget för skyddsutrustning för personliga assistenter förlängs. Det finns av smittskyddsskäl ett fortsatt behov av att kunna ta sig till arbetet på annat sätt än med kollektiva färdmedel. Det föreslås därför att den tillfälliga

skatte- och avgiftsfrihet för förmån av fri parkering i anslutning till arbetsplatsen som infördes 2020 förlängs.

Åtgärder för att lindra pandemins följdverkningar

Vid sidan av konsekvenser för liv och hälsa har pandemin gett upphov till allvarliga följdverkningar i hela samhället. De omfattande stödåtgärderna har lindrat konsekvenserna för många, men mer måste göras.

Pandemin har medfört en tydligt minskad efterfrågan i ekonomin, med allvarliga konsekvenser för jobb och företagande i hela landet. För att fortsatt stödja livskraftiga företag och minska antalet förlorade arbetstillfällen har regeringen föreslagit att flera tillfälliga åtgärder förlängs. Dessa inkluderar omställningsstödet, det förstärkta omställningsstödet till företag som drabbats av specifika förbud och rekommendationer, omsättningsstödet till enskilda näringsidkare, stödet till handelsbolag, hyresstödet och stödet till arbetsgivare för sjuklönekostnader över normal nivå. Regeringen har vidare föreslagit ett antal tillfälliga skattesänkningar. Anstånd med inbetalning av skatt ska kunna beviljas för fler redovisningsperioder och nivån på anståndsavgiften ska sänkas. För att stödja olika branscher inom det lokala näringslivet utökas och förlängs arbetsgivares möjlighet till skattefri gåva. Några av de värst drabbade branscherna har många unga anställda. Regeringen har aviserat att arbetsgivaravgifterna för unga kommer att sänkas för juni–augusti 2021 för att underlätta för unga att komma i arbete. Regeringen bedömer att det finns behov av ytterligare åtgärder för landsbygden och föreslår därför att landsbygdsprogrammet förstärks. Medel föreslås vidare tillföras Visit Sweden för att främja besöksnäringen och Business Sweden för att förstärka den regionala exportrådgivningen. Även kultursektorn och idrottsrörelsen har drabbats negativt. Regeringen har därför föreslagit att krisstöden till kultur och idrott förlängs samt att medel tillförs flera avgiftsfinansierade museer och vissa scenkonstinstitutioner. Medel föreslås vidare tillföras mediestödet för att möjliggöra fortsatt spridning av tryckta nyhetstidningar i hela landet och för att kompensera för ökade utgifter för driftstödet. Vidare införs ett evenemangsstöd som består av en garanti och utökade bidrag.

Barn och unga riskerar att påverkas negativt på flera sätt av de restriktioner som införts, t.ex. av långa perioder med distansundervisning och inställda fritidsaktiviteter. Konsekvenserna har varit särskilt kännbara för de som redan före pandemin behövde olika former av stöd. Behovet av att ta igen kunskaps-tappet finns i alla årskurser och regeringen föreslår därför att skolväsendet tillförs medel för extraundervisning och andra insatser. Bland annat utökas möjligheten för elever i årskurs 3 i gymnasiet att delta i lovskola för att

motverka att elever lämnar gymnasieskolan utan tillräckliga kunskaper. För att bidra till goda uppväxtvillkor för alla barn och unga innehåller regeringens förslag medel till kommuner för att arrangera avgiftsfria och smittsäkra lovaktiviteter, samt medel för att stödja kommunernas arbete med att skapa fler sommarjobb för unga. Många hushåll har fått eller riskerar att få kraftigt sänkta disponibla inkomster på grund av den ekonomiska nedgången. Regeringen föreslår därför att bostadsbidraget till barnfamiljer förstärks med ett tillfälligt tilläggsbidrag.

Fortsatt grön ekonomisk återstart

En tillfälligt expansiv finanspolitik behövs för att så snabbt som möjligt ta Sverige ur lågkonjunkturen. Regeringen genomför omfattande gröna investeringar, resurstillskott till välfärden och skattesänkningar på jobb och företagande. Samtidigt förbättras möjligheterna till omställning på arbetsmarknaden. Regeringen föreslår att ytterligare medel avsätts för klimatomställningen och för att fler ska komma i arbete i hela landet.

Klimatomställningen och arbetet för biologisk mångfald prioriteras i återhämtningen. Sverige ska bli ett fossilfritt föregångsland. Omställningen till en fossilfri och cirkulär ekonomi är nödvändig både för att Sverige ska uppnå sina miljö- och klimatmål och de globala målen i Agenda 2030. Med investeringar för sänkta koldioxidutsläpp, minskad miljöpåverkan och fler cirkulära lösningar stärks konkurrenskraften och grunden läggs för nya jobb. För att fortsätta klimatomställningen föreslår regeringen en rad åtgärder. Miljökompensationen för godstransporter på järnväg föreslås förstärkas. Regionerna föreslås tillföras medel för att upprätthålla kapaciteten i kollektivtrafiken under pandemin och nästa steg föreslås tas för att införa ett nationellt biljettsystem för all kollektivtrafik i hela Sverige. För att begränsa samhällets sårbarhet till följd av klimatförändringar föreslås medel tillföras för klimatanpassning genom kunskapshöjande och förebyggande insatser kring klimatets förändring och dess effekter. Regeringen föreslår vidare en förstärkning av länsstyrelsernas klimatarbete på regional nivå. Ytterligare medel för solcellsstöd föreslås tillföras. Åtgärder mot nedskräpning och en satsning på naturnära jobb för unga föreslås för att bidra till att värna Sveriges natur och ge fler vägar till jobb.

Fler ska komma i arbete och ta del av den frihet som kommer med jobb och egen inkomst. Samtidigt som många har blivit av med jobbet, har nya jobb tillkommit och fler kommer att tillkomma när ekonomin vänder. I en lågkonjunktur kan dock risken vara särskilt stor för personer som redan tidigare hade en svag förankring på arbetsmarknaden att fastna i långtidsarbetslöshet

eller helt lämna arbetskraften. Detta gäller bl.a. ungdomar utan gymnasieutbildning och utrikes födda kvinnor. En bred utbyggnad av utbildningsplatser genomförs nu för att arbetslösa ska kunna söka sig till nya jobb som växer fram. Regeringen föreslår även riktade utbildningsåtgärder, bl.a. fler yrkesutbildningar i kombination med svenska för invandrare eller svenska som andraspråk. Möjligheten att studera på deltid vid sidan av deltagande i jobb- och utvecklingsgarantin har utökats. Utöver det föreslås medel för att öka antalet sommarkurser vid universitet och högskolor. Regeringen föreslår vidare att medel tillförs för att fler som står långt ifrån arbetsmarknaden ska kunna delta i insatser som leder till arbete, som introduktionsjobb, extratjänster och matchningstjänster. Ökade resurser till matchningstjänster förstärker arbetet med att reformera Arbetsförmedlingen. För att fler arbetsökande med funktionsnedsättning ska komma i arbete eller studier föreslår regeringen ökade resurser för arbetsförberedande insatser. Medel föreslås vidare avsättas för uppstarten av den statliga omställningsorganisation som följer av partsöverenskommelsen om anställningsskydd och omställning.

Sverige ska vara ett tryggt land för alla

Brotten och deras orsaker ska bekämpas. Den grova kriminaliteten drabbar hela samhället och slår särskilt hårt mot de som bor i socialt utsatta områden. För att intensifiera arbetet mot kriminella gäng och nätverk, samt bryta rekryteringen av unga till kriminalitet, föreslår regeringen flera åtgärder. Tidigare förstärkningar av rättskedjan föreslås utökas med nya tillskott till Åklagarmyndigheten, Ekobrottsmyndigheten, Domstolsverket, Rättsmedicinalverket, Kriminalvården och Tullverket. Regeringen föreslår vidare att medel tillförs för att sprida projektet Sluta skjut till fler orter eftersom samarbete mellan olika aktörer har visat sig vara framgångsrikt. Regeringen föreslår även att medel avsätts till Kriminalvården för att stärka det återfallsförebyggande arbetet, där ett särskilt fokus ska riktas mot insatser för unga dömda. Delar av arbetet ska bedrivas i utsatta områden (se tabell 1.2).

Tabell 1.2 Förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2021 och propositionen Extra ändringsbudget för 2021 – Förlängda ersättningar på sjukförsäkringsområdet, stöd till företag, kultur och idrott samt andra åtgärder med anledning av coronaviruset

Miljarder kronor

	2021
Begränsa smittspridningen och genomför vaccineringen	
Förstärkta resurser för en snabb vaccinering	1,7
Uppskjuten vård och merkostnader	2,0
Fortsatt storskalig testning och smittspårning	1,7
Förlängning av ersättning för karensavdrag	0,8
Förlängning av undantag i sjukpenningen på grund av uppskjuten vård	0,3
Förlängning av ersättning till riskgrupper och vissa anhöriga till riskgrupper	0,1
Förlängning av skatte- och avgiftsfrihet för förmån av fri parkering	0,1
Förlängning av undantaget krav på läkarintyg	0,1
Övriga åtgärder för vaccinering och begränsad smittspridning	0,3
Åtgärder för att lindra pandemins följdverkningar	
Förlängt omställningsstöd	6,2
Förstärkt omställningsstöd för företag som drabbas av specifika förbud	2,3
Förlängt omsättningsstöd till enskilda näringsidkare	2,0
Förlängning av stöd till handelsbolag	0,6
Förlängning av stöd för hyreskostnader	3,0
Förlängning och ökade kostnader för ersättning för kostnader för sjuklön	5,1
Ökat antal personer inom stöd till korttidsarbete	3,2
Sänkt arbetsgivaravgift för unga under sommarmånaderna ¹	1,5
Förstärkt landsbygdsprogram	0,4
Förlängda stöd till kultursektorn och idrottsrörelsen	2,0
Evenemangsstöd	3,5
Lovskola	0,4
Åtgärder för barn och unga	0,4
Höjt bostadsbidrag	0,6
Övriga åtgärder för att lindra pandemins följdverkningar	0,3
Fortsatt grön ekonomisk återstart	
Förstärkt stöd till kollektivtrafiken	1,0
Ersättning till skogsägare med fjällnära skog	0,4
Ökad miljökompensation för godstransporter på järnväg	0,2
Fler utbildningsplatser med mera	1,3
Ökade medel för extratjänster, matchningstjänster med mera	0,4
Övriga åtgärder för en kraftfull grön återstart	0,3
Sverige ska vara ett tryggt land för alla	
Ytterligare förstärkning av rättsväsendet	0,3
Medel till civilsamhället samt för att motverka mäns våld mot kvinnor	0,2
Övriga oundvikligheter	2,5
Summa	44,8

¹ Avisering av förslag i kommande extra ändringsbudget.

Källa: Egna beräkningar.

Den pågående pandemin har förvärrat situationen för kvinnor, barn och hbtq-personer som utsätts för våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck. För att utöka stödet till dem som utsätts föreslås statsbidraget till civilsamhället förstärkas. Medel föreslås även tillskjutas för det förebyggande arbetet mot våld i nära relationer, särskilt mäns våld mot kvinnor, och för stöd till ungdomar som blir utsatta i sina relationer. Pandemin har även påverkat barn och vuxna i socialt särskilt utsatta situationer negativt. För att mildra konsekvenser som ökad psykisk ohälsa bland barn och unga och bostadslöshet föreslås statsbidragen till organisationer i civilsamhället som bedriver verksamhet riktad till dessa grupper ökas.

Regeringens syn på rådets rekommendationer 2020

Rådet antog landsspecifika rekommendationer till medlemsstaterna den 20 maj 2020. I det formella rådsbeslutet rekommenderas Sverige att 2020 och 2021 vidta följande åtgärder:

- 1 I enlighet med den allmänna undantagsklausulen vidta alla nödvändiga åtgärder för att effektivt hantera pandemin, hålla igång ekonomin och stödja den påföljande återhämtningen. När de ekonomiska förhållandena tillåter, driva en finanspolitik som syftar till att nå en välgenomtänkt offentligfinansiell ställning på medellång sikt och säkerställa en hållbar skuldsättning, samtidigt som investeringarna stärks. Säkerställa hälso- och sjukvårdssystemets resiliens, däribland genom tillräcklig tillgång till kritiska medicinska produkter, infrastruktur och personal.
- 2 Främja innovation och stödja utbildning och färdighetsutveckling. Tidigarelägga mogna offentliga investeringsprojekt och främja privata investeringar för att stödja den ekonomiska återhämtningen. Inrikta investeringarna på den gröna och digitala omställningen, särskilt ren och effektiv produktion och användning av energi, högteknologiska och innovativa branscher, 5G-nät och hållbara transporter.
- 3 Effektivisera penningtvättstillsynen och tillämpa regelverket mot penningtvätt effektivt.

Regeringen välkomnar de granskningar som görs inom ramen för den europeiska terminen. Regeringen delar bedömningen att nödvändiga åtgärder bör vidtas för att hantera pandemin, hålla igång ekonomin och stödja återhämtningen. Regeringen anser även att det är viktigt att, när de ekonomiska förhållandena medger det, återföra det strukturella sparandet till överskottsmålet och säkerställa en hållbar skuldsättning. Vidare delar regeringen bedömningen

att nödvändiga åtgärder bör vidtas för att öka resiliensen inom hälso- och sjukvården. Regeringen anser även att de investeringsområden som pekas ut i de landsspecifika rekommendationerna är viktiga områden för att stödja återhämtningen och för att Sverige ska fortsätta vara konkurrenskraftigt framöver. Bekämpning av penningtvätt är också en mycket viktig fråga för regeringen, som också vidtagit en rad åtgärder för att ytterligare stärka lagstiftningen på området och skärpa tillsynen. Rådets rekommendationer behandlas i övrigt i Sveriges reformprogram 2021.

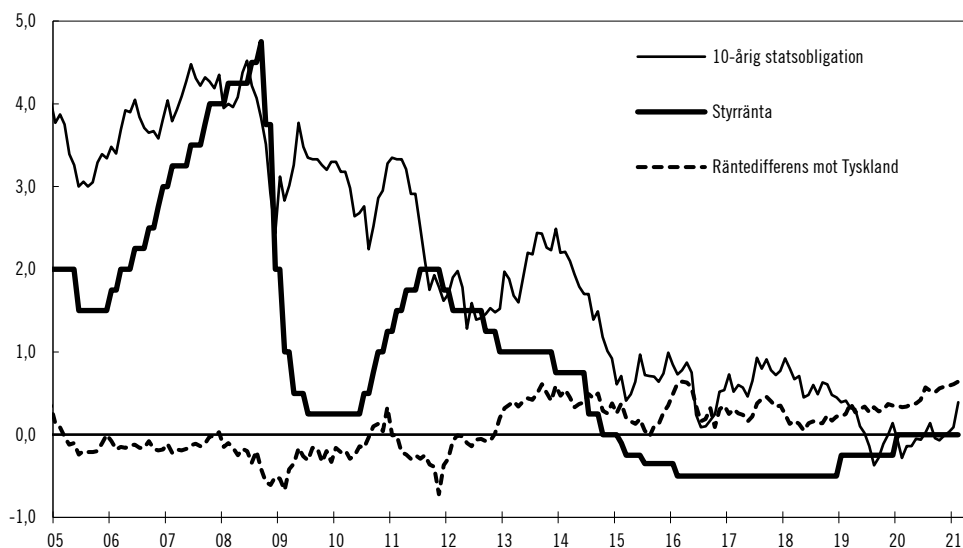
1.5 Penningpolitik och finansiell ekonomi

Riksbanken sänkte stegvis reporäntan mellan december 2011 och februari 2016, från 2 procent till historiskt låga -0,5 procent. I december 2018 höjde Riksbanken reporäntan till -0,25 procent och i december 2019 höjdes räntan igen till noll procent. Utöver att hålla styrräntan låg har Riksbanken också genomfört omfattande program med köp av statsobligationer. Under 2020 och inledningen av 2021 har flera centralbanker, däribland Riksbanken, försökt motverka de ekonomiska konsekvenserna av spridningen av covid-19. Riksbanken har därför t.ex. ökat antalet köp av tillgångar, såsom statsobligationer, kommunobligationer, säkerställda obligationer och obligationer utgivna av icke-finansiella företag för att understödja kreditförsörjningen i ekonomin.

Utvecklingen av statsobligationsräntorna präglades 2019 av en förhöjd osäkerhet kring handelsrelationerna mellan USA och Kina, samt osäkerhet kring Storbritanniens utträde ur EU. Lägre inflationsförväntningar och en mer expansiv penningpolitik i omvärlden fick statsobligationsräntorna i både Sverige och omvärlden att falla (se diagram 1.4). I slutet av 2019 tilltog dock tillförsikten på de finansiella marknaderna och statsobligationsräntorna steg. I samband med virusutbrottet i början på 2020 föll statsobligationsräntorna. Under hösten samma år ökade dock tillväxt- och inflationsförväntningarna i framför allt USA till följd av en expansiv finans- och penningpolitik, vilket har bidragit till en viss uppgång i statsobligationsräntorna.

Diagram 1.4 Ränteutvecklingen i Sverige

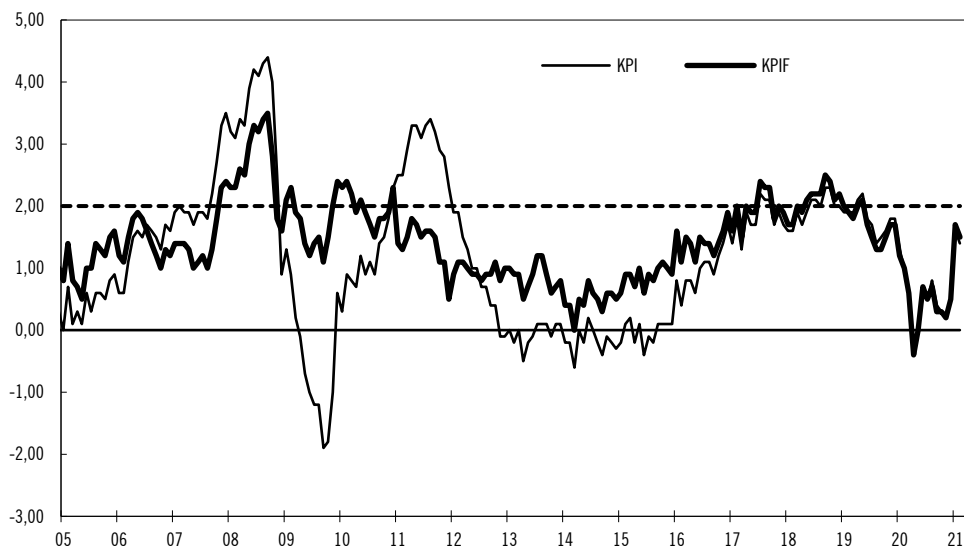
Procent

Källor: Riksbanken och Macrobond.

Inflationen mätt med KPIF dämpades tydligt 2020 i samband med pandemin och hade dessförinnan uppvisat en negativ trend sedan 2018 (se diagram 1.5). I inledningen av 2021 ökade inflationen men var fortsatt lägre än Riksbankens inflationsmål på 2 procent. Även KPI-inflationen, som inkluderar effekten av ändrade bostadsräntor, ökade i inledningen av 2021 efter att ha dämpats 2020 och uppvisat en negativ trend sedan 2018.

Årlig procentuell förändring

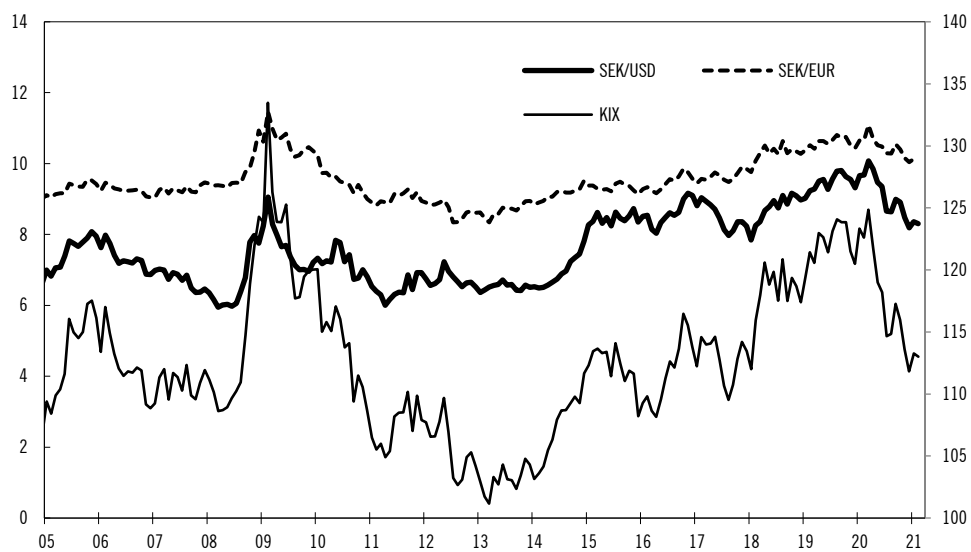
Anm.: Streckad linje visar Riksbankens inflationsmål.

Källa: Statistiska centralbyrån.

Sverige har sedan november 1992 en rörlig växelkurs. Diagram 1.6 visar kronans utveckling mot euron och den amerikanska dollarn fr.o.m. 2005, tillsammans med det handelsviktade växelkursindexet KIX. Kronan har försvagats mot många valutor sedan 2014, vilket till viss del kan förklaras av penningpolitiken. I slutet av 2019 förstärktes dock kronan i samband med att Riksbanken höjde reporäntan. I samband med virusutbrottet i början på 2020 försvagades kronan, men den har sedan dess stärkts mot många valutor till följd av mindre oro på de finansiella marknaderna och lägre ränteskillnader mot omvärlden.

Diagram 1.6 Kronindexet KIX samt kronans utveckling mot euron och

KIX (höger skala), SEK/EUR, SEK/USD (vänster skala)

Källa: Riksbanken.

2. Den makroekonomiska utvecklingen

2.1 Internationell ekonomi

Spridningen av covid-19 fortsätter att påverka världsekonomin. Efter ett kraftigt fall i den ekonomiska aktiviteten det första halvåret 2020, skedde en tydlig återhämtning under inledningen av hösten samma år. Under senare delen av året tog smittspridningen dock fart igen och många länder bibehöll eller återinförde hårdare restriktioner för att begränsa virusets fortsatta spridning. Detta ledde till att den ekonomiska tillväxten återigen bromsade in. I slutet av 2020 var BNP-nivån fortfarande lägre än innan pandemin bröt ut i euroområdet, USA och Storbritannien, medan den var högre i Kina.

Under hösten och vintern 2020/2021 var smittspridningens påverkan på den ekonomiska aktiviteten inte lika påtaglig som under våren 2020. BNP utvecklades starkare än förväntat, med en positiv tillväxt i Kina och USA. Detta berodde på att restriktionerna blivit mer välriktade i syfte att minimera negativa bieffekter, samtidigt som företag och konsumenter delvis hade anpassat sig till de nya förutsättningarna. Även om kontaktnära branscher, såsom restaurang, resor och handel, fortfarande är mycket påverkade av pandemin, så har den globala industriproduktionen utvecklats positivt. Det har skett en omfördelning i konsumtion från tjänster till varor, med hög efterfrågan på it-utrustning och medicinsk utrustning. Världshandeln med varor var redan i slutet av 2020 lika omfattande som före krisen. Den starka återhämtningen i Kina har bidragit till att leverantörskedjor inte drabbats av lika stora problem som under våren 2020.

Under 2021 bedöms återhämtningen i omvärlden ta fart, men variationen är stor mellan olika länder. Den påbörjade vaccineringen mot covid-19 väntas stärka tillförsikten om den framtida ekonomiska utvecklingen i många länder redan under det första halvåret. Tillväxtutsikterna beror i hög grad på när regeringar har möjlighet att lätta på restriktioner och hur hushåll och företag kommer att reagera på lättnaderna och smittläget. Hushållens delvis ofrivilliga sparande under det senaste året bedöms kunna leda till en kraftig återhämtning i hushållens konsumtion när restriktionerna lättar. I USA väntas återhämtningen ta rejäl fart något tidigare än i euroområdet och dessutom gå snabbare. Det beror på en snabbare vaccineringstakt än i euroområdet och på de stora stimulanspaketerna som beslutats i landet.

I den rådande situationen är utvecklingen i den globala ekonomin mycket osäker. Vaccinering har påbörjats i många länder, men det finns logistiska och produktionsrelaterade utmaningar som kan leda till förseningar. Det finns även osäkerhet kring hur effektiva de framtagna vaccinerna är mot de nya muterade former av coronaviruset som har upptäckts i flera länder. Detta kan leda till en mer utdragen pandemi. Det är också osäkert hur snabbt olika ekonomier kan återhämta sig när spridningen så småningom avtar och restriktioner lyfts.

2.2 Svensk ekonomi

Svensk ekonomi har påverkats kraftigt av pandemin och restriktioner för att bromsa smittspridningen under 2020 (se tabell 2.1). Den starka återhämtningen som inleddes efter sommaren och under hösten 2020 stannade av i slutet av året och BNP minskade något under det fjärde kvartalet. Utveck-

lingen under året hängde tydligt samman med smittspridningen och de restriktioner och rekommendationer om fysisk distansering som infördes. Den ökande smittspridningen under slutet av 2020 har dock visat sig påverka ekonomin i mindre utsträckning än under inledningen av pandemin. Det förklaras delvis av att den globala industriproduktionen, som är viktig för ett exportorienterat land som Sverige, har varit mindre påverkad. Många tjänstebanscher påverkas samtidigt fortfarande tydligt av restriktioner, inte minst inom branscher som hotell och restaurang, resetjänster samt kultur och nöje.

Förtroendeindikatorer, såsom Konjunkturbarometern, låg under inledningen av 2021 på nivåer som indikerar en god aktivitet inom tillverkningsindustrin. Konfidensindikatorn för tjänstesektorn befinner sig dock fortsatt på en nivå som är lägre än normalt. Även rörelseindex och kortdata pekar på att utvecklingen inom tjänstesektorn blir fortsatt dämpad under inledningen av året.

Prognosen baseras på antagandet att åtgärder för att minska smittspridningen kvarstår i Sverige och flera andra länder under det första halvåret 2021 och att omfattningen av åtgärderna minskar under det andra halvåret. Smittspridningen och restriktionerna har drabbat hushållens konsumtion hårt. Konsumtionen väntas öka successivt i takt med att allt fler vaccineras. Ett uppdämt konsumtionsbehov och ett tidigare högt sparande väntas bidra till att hushållens konsumtion ökar snabbt. Ett stigande kapacitetsutnyttjande inom industrin indikerar, tillsammans med en ökad förväntad produktionsvolym hos företagen, ett ökat investeringsbehov även framöver. I takt med att återhämtningen tilltar och investeringarna i omvärlden ökar bedöms även exporten successivt öka i snabbare takt igen. Trots att den inhemska efterfrågan väntas utvecklas starkt bedöms importen växa långsammare än exporten. Nettoexporten väntas därmed vara positiv både 2021 och 2022.

Sammantaget bedöms den ekonomiska aktiviteten i Sverige ta fart under 2021, givet att smittspridningen minskar och restriktionerna då lättas. Stora ekonomisk-politiska stimulanser bidrar till att understödja den ekonomiska återhämtningen. Det är dock först under det andra halvåret 2021 som BNP bedöms vara tillbaka på samma nivå som före virusutbrottet. Denna nivå bedöms dock fortfarande vara lägre än vad den hade varit om pandemin aldrig inträffat. Resursutnyttjandet är därför fortsatt betydligt lägre än normalt och svensk ekonomi bedöms befinna sig i en djup lågkonjunktur 2021. Även 2022 bedöms resursutnyttjandet vara lägre än normalt.

Tabell 2.1 Nyckeltal

Årlig procentuell förändring, om inte annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024
BNP	-2,8	3,2	3,8	1,9	1,6
BNP-gap ¹	-3,9	-2,6	-0,5	0,0	0,0
Sysselsatta ²	-1,3	0,3	1,9	1,7	0,6
Sysselsättningsgrad ³	67,2	67,2	68,2	69,0	69,1
Arbetade timmar ⁴	-3,8	3,0	2,4	1,1	0,5
Produktivitet i näringslivet ^{4,5}	1,3	0,5	1,7	0,4	1,2
Arbetslöshet ⁶	8,3	8,7	7,9	7,0	7,0
Löner ⁷	2,0	2,5	2,3	2,5	2,7
KPI ⁸	0,5	1,4	1,0	1,3	2,1

¹ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.² Avser åldersgruppen 15–74 år.³ I procent av befolkningen, 15–75 år.⁴ Kalenderkorrigerad.⁵ Arbetsproduktivitet mätt som BNP till baspris per arbetad timme.⁶ I procent av arbetskraften, 15–74 år.⁷ Mätt enligt konjunkturlönestatistiken.⁸ Årsgenomsnitt.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Viss återhämtning har skett på arbetsmarknaden

Läget på arbetsmarknaden är fortsatt allvarligt i spåren av pandemin. Arbetslösheten är på en betydligt högre nivå än innan pandemin, särskilt bland unga, personer med högst förgymnasial utbildning och utomeuropeiskt födda. Regeringen har vidtagit flera åtgärder för att dämpa den kraftiga nedgången på arbetsmarknaden. Bland annat har korttidspermitteringar och ett omställningsstöd införts, vilket möjliggjort för många företag att leva vidare och behålla anställda. Under fjärde kvartalet 2020 skedde en tydlig återhämtning på arbetsmarknaden. Sysselsättningsgraden ökade och ungefär en tredjedel av fallet som inträffade under våren har tagits igen.

Framåtblickande indikatorer för sysselsättningen har fortsatt att förbättras tydligt under slutet av 2020 och början av 2021, trots en ökad smittspridning och utökade restriktioner. Under första halvåret 2021 bedöms sysselsättningsutvecklingen vara mer dämpad till följd av en minskad ekonomisk aktivitet under inledningen av året. Framöver bedöms framför allt tjänstebranscherna, som t.ex. hotell och restaurang, vara mest påverkade av den låga efterfrågan till följd av restriktioner och beteendeförändringar.

I takt med att efterfrågan stiger väntas sysselsättningen öka i snabbare takt. Utvecklingen hålls dock tillbaka av att många företag i första hand väntas öka produktionen genom att utöka redan anställdas arbetstid när korttidspermitteringarna fasas ut. Som en konsekvens av detta bedöms sysselsättningen endast växa svagt under 2021. Arbetslösheten bedöms vara högre 2021

än vad den var 2020. Under 2022 väntas en högre sysselsättningstillväxt, i synnerhet inom näringslivets tjänstebranscher. Det bedöms dock ta tid innan sysselsättningen och arbetslösheten är tillbaka på samma nivå som före pandemin. Trots att arbetslösheten väntas minska bedöms den alltså vara på en betydligt högre nivå 2022 än före pandemin.

Löneökningstakten enligt Konjunkturlönestatistiken var enligt preliminära siffror historiskt låg 2020. Det berodde främst på att en senarelagd avtalsrörelse till följd av pandemin bidrog till flera månader utan avtalsmässiga löneökningar för många anställda. Parterna inom industrin enades under hösten 2020 om avtal som motsvarar en löneökningstakt på omkring 5,4 procent under en period om 29 månader. Avtalet fick ett brett genomslag och blev i huvudsak normerande på den övriga arbetsmarknaden. Löneökningstakten bedöms öka 2021, för att sedan bli något svagare 2022.

Inflationen, mätt med KPIF, ökade tydligt under inledningen av 2021 efter en svag utveckling under 2020. Energipriser, som bidrog till den svaga inflationen 2020, väntas i stället bidra till en högre inflation 2021. Samtidigt innebär ett lågt resursutnyttjande i Sverige att inflationen bedöms bli fortsatt dämpad.

Sammantaget väntas KPIF-inflationen öka 2021, men understiga Riksbankens inflationsmål på 2 procent de närmaste åren. KPI-inflationen, som inkluderar effekten av ändrade bostadsräntor, väntas också öka 2021, men vara fortsatt dämpad.

Fortsatt expansiv penningpolitik

Flera centralbanker har fortsatt vidta omfattande stödåtgärder, bl.a. i form av köp av olika värdepapper, för att minska oron på de finansiella marknaderna och bidra till en fortsatt god kreditgivning i ekonomin. Den expansiva penningpolitiken har bidragit till ett lägre ränteläge och att aktiekurserna har stigit på flera håll i världen. Även Riksbanken har bedrivit en expansiv penningpolitik, vilket har bidragit till att hålla svenska räntor på en låg nivå. Riksbanken bedöms hålla reporäntan oförändrad under 2021.

2.3 Potentiella makroekonomiska obalanser

De makroekonomiska obalanserna har förvärrats i flera medlemsländer med anledning av pandemin, särskilt i länder där obalanser konstaterats redan innan krisen. För att säkerställa en långsiktigt god ekonomisk utveckling är det viktigt att i första hand vidta åtgärder som förhindrar uppkomsten av makroekonomiska obalanser, och i andra hand tidigt identifiera och korrigerar de obalanser som trots allt uppkommer. Det är svårt att exakt definiera en makroekonomisk

obalans. En sådan obalans kan dock sägas återspegla ett underliggande problem, som riskerar att leda till en snabb och betydande korrigerings, vilket i sin tur påverkar hela samhällsekonomin negativt.

Det makroekonomiska obalansförfarandet

Det makroekonomiska obalansförfarandet är en del av den europeiska planeringsterminen och den ekonomiska samordningen i EU. Den innevarande terminens obalansförfarande har tillfälligt anpassats för att säkerställa ett effektivt genomförande av faciliteten för återhämtning och resiliens. Bland annat utfärdas inga landsspecifika rekommendationer under 2021 för de länder som har lämnat in återhämtnings- och resiliensplaner. Rekommendationer inom det finanspolitiska området kommer emellertid att utfärdas inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten.

Obalansförfarandet inleddes genom att Europeiska kommissionen i november 2020 publicerade 2021 års förvarningsrapport. Rapporten innehöll en preliminär ekonomisk analys av medlemsstaterna, inklusive en resultattavla med indikatorer på områden som skulle kunna utgöra makroekonomiska obalanser. I förvarningsrapporten valdes även tolv medlemsstater, däribland Sverige, ut för en fördjupad granskning. Dessa tolv länder är desamma som i februari 2020 bedömdes ha obalanser eller allt för stora obalanser. För Sveriges del indikerade förra årets granskning att en hög privat skuldsättning och höga bostadspriser utgjorde obalanser. Rapporter för de fördjupade granskningarna ska publiceras våren 2021, tillsammans med Europeiska kommissionens bedömning av stabilitets- och konvergensprogrammen. Rapporterna ska innehålla redogörelser för hur allvarliga redan konstaterade obalanser är, hur de har utvecklats och för riskerna för att nya obalanser växer fram.

Inom ramen för den europeiska planeringsterminen lämnar Europeiska kommissionen även förslag på åtgärder för att hantera obalanserna, s.k. landsspecifika rekommendationer. De landsspecifika rekommendationer som beslutas 2021 kommer dock att begränsas till obalanser som rör det offentlig-finansiella läget i medlemsstaterna. Den information som lämnas i medlemsstaternas nationella reformprogram, konvergens- eller stabilitetsprogram samt återhämtningsplan kommer att beaktas. Om Europeiska kommissionen anser att en medlemsstat som bedöms ha alltför stora obalanser vidtar otillräckliga åtgärder, kan kommissionen rekommendera rådet att öppna förfarandet vid makroekonomiska obalanser, som utgör den korrigerande delen av förfarandet.

Hushållens skuldsättning

Hushållens höga skuldsättning medför risker. Den är framför allt en risk för den makroekonomiska stabiliteten då högt belånade hushåll kan komma att förstärka en nedgång i ekonomin om många samtidigt väljer att dra ned på sin konsumtion för att kunna betala sina lån eller öka sitt sparande. En rad åtgärder har de senaste åren vidtagits i syfte att stärka det finansiella systemets motståndskraft mot finansiella kriser och minska riskerna förknippade med hushållens skuldsättning. En redovisning av dessa åtgärder lämnas i Sveriges reformprogram 2021. De vidtagna åtgärderna har fått effekt. De har gjort att hushållen som berörs av åtgärderna köper billigare bostäder, lånar mindre och amorterar mer än vad de annars skulle ha gjort. Ökningstakten i hushållens skulder har dämpats under flera år. Trots att denna trend bröts under 2020 är ökningstakten fortfarande lägre än genomsnittet de senaste fem åren.

3. Offentliga finanser

3.1 Redovisningsprinciper

I detta avsnitt redovisas prognosen för de offentliga finanserna i 2021 års ekonomiska vårproposition (prop. 2020/21:100). Redovisningen av den offentliga sektorns inkomster och utgifter utgår från EU:s regelverk för nationalräkenskaper (ENS 2010). Regeringens redovisning, som också används av Konjunkturinstitutet, skiljer sig dock delvis från ENS 2010 (se tabell 3.1). I huvudsak består skillnaderna i att delar av försäljningsintäkterna från offentlig verksamhet redovisas på utgiftssidan, som en avdragspost i de offentliga konsumtionsutgifterna, i den nationella statistiken, medan dessa intäkter redovisas på intäktssidan enligt ENS 2010. Däremot skiljer sig inte beräkningen av det finansiella sparandet. En detaljerad redovisning av den offentliga sektorns finanser enligt ENS 2010 (och EDP) finns i tabell C.2a.

Tabell 3.1 Den offentliga sektorns finanser enligt regeringens redovisning och ENS2010

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
VÅP21					
Inkomster	48,7	48,1	47,8	48,1	47,8
Utgifter	51,8	52,6	48,7	47,5	46,9
Finansiellt sparande	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
ENS 2010					
Inkomster	49,9	48,9	45,8	48,6	48,3
Utgifter	52,9	53,4	49,4	48,1	47,3
Finansiellt sparande	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0

Anm.: VÅP21 = 2021 års ekonomiska vårproposition.

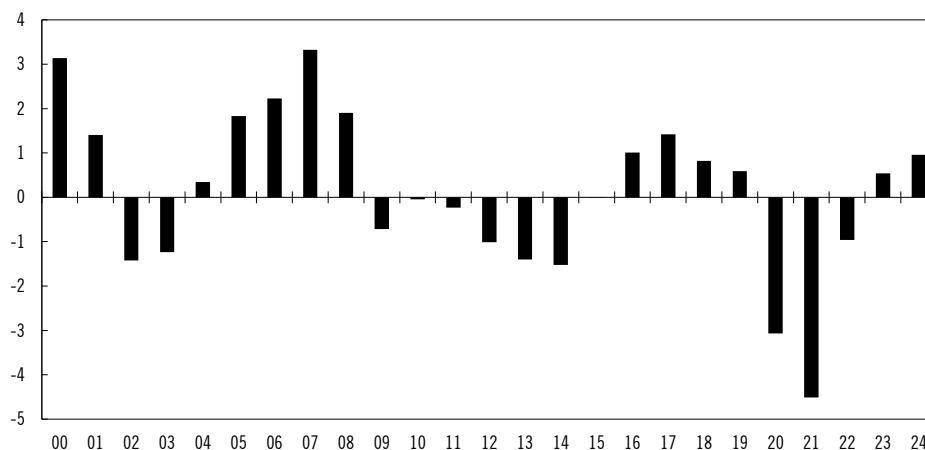
Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

3.2 Utvecklingen av de offentliga finanserna

Den offentliga sektorns finanser förstärktes kraftigt mellan 2014 och 2017. Från att ha uppvisat ett underskott på 1,5 procent av BNP vändes det finansiella sparandet till ett överskott på 1,4 procent av BNP (se diagram 3.1). I takt med att sparandet därefter anpassats till den nya nivån på överskottsmålet har det finansiella sparandet sjunkit och uppgick 2019 till 0,6 procent av BNP.

Diagram 3.1 Den offentliga sektorns finansiella sparande 2000–2024

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Den offentliga sektorns finanser visade ett överskott 2016–2019. Den kraftiga konjunktunedgången, och de åtgärder som vidtagits för att bemöta försvagningen i ekonomin, medförde att de offentliga finanserna kraftigt försvagades 2020. Den inledningsvis svaga ekonomiska tillväxten medför i kombination med ytterligare stimulanser att underskottet i de offentliga finanserna 2021 fortsätter att försvagas i förhållande till 2019. I takt med den ekonomiska återhämtningen förväntas en successiv förstärkning av det finansiella sparandet t.o.m. 2024 (se diagram 3.1 och tabell 3.2).

Tabell 3.2 Den offentliga sektorns finanser

Procent av BNP, om inte annat anges

	Mdkr					
	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Inkomster	2 414	48,7	48,1	47,8	48,1	47,8
Skatter och avgifter	2 115	42,7	41,9	41,8	42,2	42,0
Hushållens direkta skatter	626	12,6	12,1	11,9	11,9	11,9
Företagens direkta skatter	144	2,9	2,7	2,9	3,0	3,0
Arbetsgivaravgifter	269	5,4	5,3	5,2	5,3	5,2
Indirekta skatter	1 076	21,7	21,8	21,7	22,0	21,9
Kapitalinkomster	70	1,4	1,5	1,4	1,4	1,4
Övriga inkomster	229	4,6	4,7	4,6	4,5	4,4
Utgifter	2 566	51,8	52,6	48,7	47,5	46,9
Transfereringar ¹	966	19,5	20,0	17,2	16,5	16,1
Konsumtion	1 327	26,8	26,8	26,0	25,5	25,3
Investeringar	248	5,0	5,3	5,1	5,0	4,9
Ränteutgifter	24	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5
Finansiellt sparande	-152	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
Primärt finansiellt sparande	-136	-2,8	-4,2	-0,7	0,8	1,3
Konsoliderad bruttoskuld	1 974	39,9	39,9	37,0	33,7	31,4
Nettoskuld	1 339	27,0	23,7	24,8	27,4	29,1

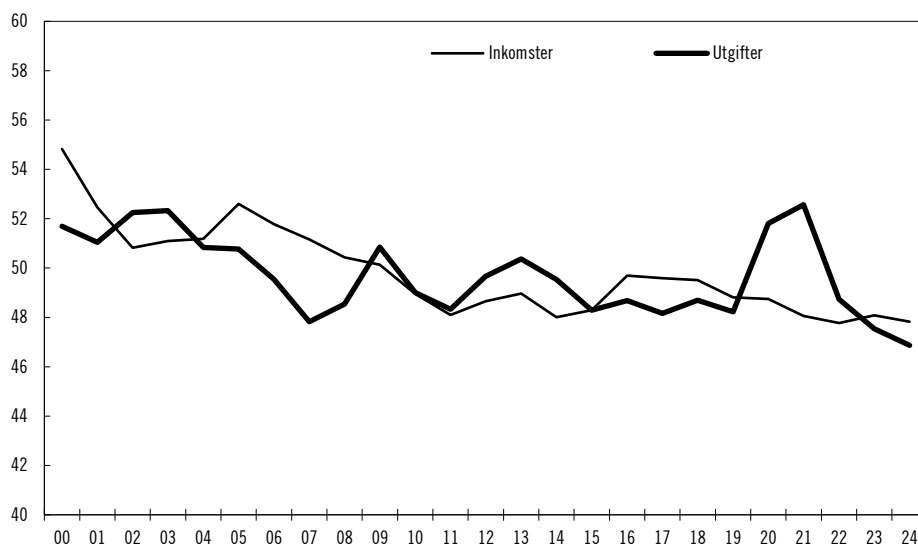
¹ Inklusive ofördelade utgifter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Försvagningen av den offentliga sektorns finansiella sparande mellan 2019 och 2020 berodde framför allt på att utgifterna steg kraftigt 2020, men också på att inkomsterna föll. Även 2021 beräknas utgifterna öka som andel av BNP och medföra att underskottet i de offentliga finanserna ökar ytterligare (se tabell 3.1 och diagram 3.2).

Diagram 3.2 Den offentliga sektorns inkomster och utgifter 2000–2024

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I takt med att svensk ekonomi väntas återhämta sig stärks också de offentliga finanserna fr.o.m. 2022. Det är uteslutande statens finanser som svarar för variationerna i den offentliga sektorns finansiella sparande (se tabell 3.3).

Tabell 3.3 Finansiellt sparande och statens budgetsaldo

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
Finansiellt sparande offentlig sektor					
Staten	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
Ålderspensionssystemet	-3,2	-4,7	-0,4	1,1	1,4
Kommunsektorn	-0,2	0,0	0,1	0,1	0,1
Statens budgetsaldo	0,3	0,1	-0,7	-0,7	-0,6
Statsskuld	-4,5	-2,7	1,4	2,6	1,7
Statsskuld	24,6	26,2	23,5	20,1	17,8

Källor: Statistiska centralbyrån, Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.

3.3 Finansiell nettoförmögenhet och konsoliderad bruttoskuld

Maastrichtskulden definieras av EU-regler och är det skuldbegrepp som används vid bedömningen av medlemsstaternas offentliga finanser inom ramen för Stabilitets- och tillväxtpakten. För Sverige innebär definitionen att skulden består av den konsoliderade statsskulden och kommunsektorns skulder på kapitalmarknaden, med avdrag för AP-fondernas innehav av statsobligationer.

Inför att Sverige den 1 januari 1995 blev medlem i EU uppgick den konsoliderade bruttoskulden till över 1 200 miljarder kronor, vilket motsvarade ca

70 procent av BNP. Sedan dess har det nominella värdet ökat med närmare 800 miljarder kronor, för att vid utgången av 2020 uppgå till närmare 1 974 miljarder kronor. Bruttoskulden ökar 2021 till följd av de beräknade underskotten i staten. Riksbankens amorteringar av valutalån medför dock i sig att Riksgäldskontorets lånebehov minskar med ca 60 miljarder kronor per år 2021–2023, vilket håller tillbaka ökningstakten för bruttoskulden dessa år.

Den offentliga sektorns finansiella förmögenhet försvagas tillfälligt

Den offentliga sektorns nettoförmögenhet består av både fasta produktions-tillgångar och finansiella tillgångar, med avdrag för skulder.

Den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet finns huvudsakligen i AP-fonderna i ålderspensionssystemet. Statens och kommunsektorns bidrag till den finansiella nettoförmögenheten är negativt. Den offentliga sektorns kapitalinkomster i form av räntor och utdelningar, huvudsakligen hänförliga till ålderspensionssystemet, överstiger ränteutgifterna. Den totala skulden inkluderar statens och kommunsektorns åtaganden för de förmånsbestämda tjänstepensionerna som intjänats fr.o.m. 1998. De totala skulderna för de fonderade avgiftsbestämda tjänstepensionerna ingår, i likhet med premiepensionssystemet, inte i den offentliga sektorn, utan redovisas i försäkringssektorn.

År 2019–2021 medför underskotten i staten att den offentliga sektorns finansiella nettoförmögenhet försvagas. Därefter medför värdeökningar av finansiella tillgångar och den gradvisa förstärkningen av statens finanser att den finansiella nettoförmögenheten växer snabbare.

3.4 Målet för den offentliga sektorns finansiella sparande

En avvikelse från överskottsålet anses föreligga om det strukturella sparandet tydligt avviker från målnivån det innevarande eller det närmast följande året. Att det föreligger en målavvikelse kan bero på flera omständigheter och ska inte likställas med att politiken är felaktigt utformad eller oförenlig med det finanspolitiska ramverket.

För att det i efterhand ska kunna utvärderas om överskottsålet uppnåtts, och för att upptäcka systematiska avvikelser, används ett bakåtblickande åttårigt genomsnitt av det faktiska finansiella sparandet. Ackumulerade avvikelser av det finansiella sparandet som leder till oönskade skuldnivåer kan även motivera att målnivån för sparandet justeras vid nästa översyn av överskottsålet. Det bakåtblickande genomsnittet ska dock inte styra finanspolitiken på kort sikt.

Från och med 2019 är överskottsmålet en tredjedels procent av BNP igenomsnitt över en konjunkturcykel. Att målet för det finansiella sparandet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel, i stället för som ett årligt mål, är motiverat av stabiliseringspolitiska skäl. Om målet skulle vara ett fast värde varje enskilt år skulle finanspolitiken behöva stramas åt också när konjunkturen försvagades för att säkerställa att det årliga målet nåddes. Finanspolitiken skulle då förstärka konjunktursvängningarna i stället för att stabilisera dem. Att målet är formulerat som ett genomsnitt över en konjunkturcykel gör det dock svårare att följa upp huruvida finanspolitiken ligger i linje med målet, eftersom det är svårt att bedöma när en konjunkturcykel börjar och slutar, samt i vilket konjunkturläge ekonomin befinner sig.

Tabell 3.4 Finansiellt sparande i den offentliga sektorn och indikatorer för avstämning mot överskottsmålet

Procent av BNP, om inte annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024
Finansiellt sparande	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
Bakåtblickande åttaårigt medelvärde	-0,3				
Strukturellt sparande¹	-1,3	-2,7	-0,3	0,6	1,1

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Strukturellt sparande

Trots den betydande osäkerhet som finns kring det strukturella sparandet anses detta mått, beräknat enligt gängse metoder, vara bäst lämpat för att bedöma om det aktuella finansiella sparandet och finanspolitiken är förenliga med överskottsmålet. Att använda strukturellt sparande som huvudindikator i den framåtblickande uppföljningen av överskottsmålet bedöms även överensstämma med EU-rätten. I tabell 3.4 redovisas utfall och prognoser för det offentliga finansiella sparandet. Det strukturella sparandet, innevarande och nästföljande år används för att bedöma måluppfyllelsen i förhållande till överskottsmålet i ett framåtblickande perspektiv.

För att mildra den rådande lågkonjunkturen bedriver regeringen en expansiv finanspolitik, där den aktiva finanspolitiken försvagar det strukturella sparandet. Regeringen bedömer att det föreligger en avvikelse från överskottsmålet, men att denna avvikelse är motiverad av stabiliseringspolitiska skäl med anledning av de ekonomiska effekterna av spridningen av covid-19 (se tabell 3.4). Även det bakåtblickande genomsnittet för det finansiella sparandet för 2013–2020 bedöms ligga under målnivån. I det finanspolitiska ramverket anges uttryckligen att det av stabiliseringspolitiska skäl kan vara motiverat att bedriva en aktiv finanspolitik som försvagar sparandet. Det betyder att även

om finanspolitiken leder till en avvikelse från överskottsmålet är politiken förenlig med det finanspolitiska ramverket. Om en målavvikelse konstateras ska dock regeringen redogöra för hur en återgång till målet ska ske. Regeringen bedömer att Sverige kommer att befinna sig i en lågkonjunktur t.o.m. 2022. Under såväl 2020 som 2021 bedöms lågkonjunkturen vara mycket djup. Prognoser för konjunkturlägets utveckling är i allmänhet mycket svåra att göra. Prognosen för den kommande konjunkturutvecklingen är dessutom ovanligt osäker. Osäkerheten beror dels på pandemins utveckling och på när regeringar väljer att lätta på restriktioner, dels på hur hushåll och företag då kommer att reagera. Det är viktigt att finanspolitiken även kommande år kan anpassas till det rådande konjunkturläget. Det är därför inte lämpligt att i det uppkomna läget ange en plan för en återgång till överskottsmålet annat än på en övergripande nivå. Regeringen avser att återföra det strukturella sparandet till överskottsmålets nivå när de ekonomiska förhållandena medger det.

Bakåtblickande åttaårssnitt

Även det bakåtblickande genomsnittet av det finansiella sparandet för 2013–2020 bedöms ligga under målnivån.

Det medelfristiga budgetmålet i stabilitets- och tillväxtpaktens förebyggande del

Sveriges medelfristiga budgetmål innebär att det strukturella sparandet inte ska understiga -1 procent av potentiell BNP.

Tabell 3.5 Strukturellt sparande enligt Europeiska kommissionen

Procent av potentiell BNP

	2020	2021	2022
Strukturellt sparande	-1,4	-0,9	-0,2
Medelfristigt budgetmål (MTO)	-1,0	-1,0	-1,0

Källa: Europeiska kommissionen (november 2020).

I Europeiska kommissionens senaste prognos, som publicerades i november 2020, bedömdes det strukturella sparandet i Sverige uppgå till -1,4 procent av potentiell BNP 2020 och öka till -0,9 procent 2021 (se tabell 3.45). Skillnaden mellan kommissionens och regeringens prognoser beror framför allt på att kommissionen inte fullt ut kunnat beakta de nya åtgärderna som regeringen föreslagit för att mildra effekterna av utbrottet av det nya coronaviruset.

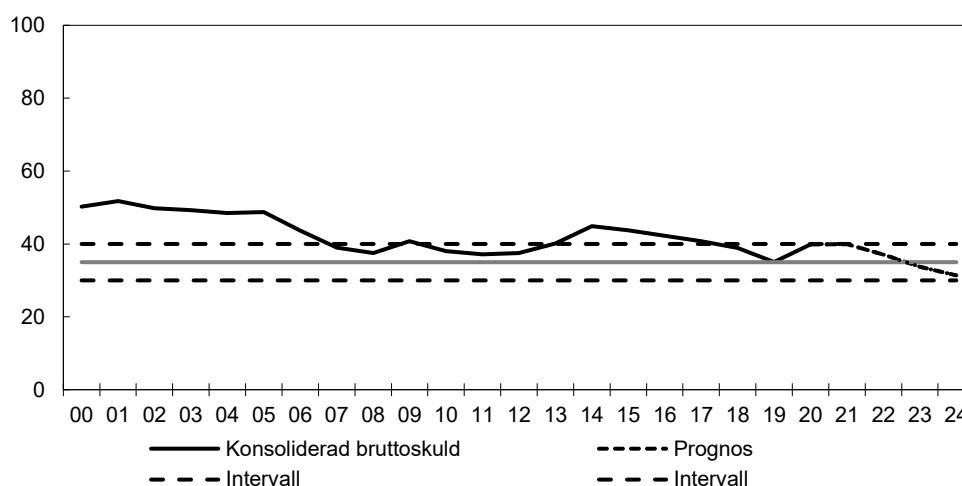
3.5 Uppföljning av skuldankaret

Enligt det finanspolitiska ramverket ska regeringen i den ekonomiska vårpropositionen årligen redogöra för utvecklingen av den offentliga sektorns

konsoliderade bruttoskuld i förhållande till skuldankaret (se avsnitt 1.1). Bruttoskuldens andel av BNP bedöms ligga inom skuldankarets toleransintervall (diagram 3.3). En viktig faktor bakom att skuldkvoten inte ökar 2021, trots att underskottet i de offentliga finanserna ökar, är att Riksbanken fr.o.m. 2021 inleder en övergång till en helt egenfinansierad valutareserv efter att tidigare finansierat en del av sin valutareserv genom Riksgäldskontoret. Övergången ska ske gradvis t.o.m. 2023, och bidrar också till att skuldkvoten minskar under prognosperioden genom att statens lånebehov minskar. Enligt den nuvarande prognosen, som endast bygger på den finanspolitik som hittills beslutats eller aviserats, väntas bruttoskulden minska senare under prognosperioden, och uppgå till strax över 31 procent av BNP 2024.

Diagram 3.3 Konsoliderad bruttoskuld

Andel av BNP

Källa: Egna beräkningar.

3.6 Uppföljning av utgiftstaket

Det fleråriga utgiftstaket syftar till att främja trovärdigheten i den ekonomiska politiken och är ett viktigt budgetpolitiskt åtagande för riksdagen och regeringen.

Riksdagen beslutade efter regeringens förslag i propositionen Vårändringsbudget för 2020 att höja utgiftstakets nivå för 2020 med anledning av det behov av åtgärder som spridningen av covid-19 har fört med inneburit. Av samma skäl beslutade riksdagen om en höjning av utgiftstakets nivå för 2021 och 2022 efter regeringens förslag i budgetpropositionen för 2021.

Regeringen anser att budgeteringsmarginalens storlek är tillräcklig för att hantera den osäkerhet som finns i bedömningen av utgiftsutvecklingen 2021–

2023. Jämfört med prognosen i budgetpropositionen för 2021 beräknas budgeteringsmarginalen nu bli 127 miljarder kronor mindre 2021, 2 miljarder högre 2022 och 2 miljarder högre 2023.

I 2021 års ekonomiska vårproposition gör regeringen en bedömning av utgiftstakets nivå för 2024. Enligt budgetlagen är det obligatoriskt för regeringen att i budgetpropositionen föreslå en nivå på utgiftstaket för det tredje tillkommande året. Regeringen kommer i enlighet med budgetlagen att lämna förslag till utgiftstak för 2024 i budgetpropositionen för 2022. En bedömd nivå blir inte föremål för riksdagsbeslut.

Tabell 3.6 Utgiftstaket 2021–2024

Miljarder kronor, om inte annat anges

	2021	2022	2023	2024
Utgiftstak	1 695	1 634	1 539	1 595
Procent av BNP	32,5	29,7	27,1	27,1
Takbegränsade utgifter	1 621	1 477	1 456	1 471
Procent av BNP	31,1	26,8	25,6	25,0
Budgeteringsmarginal	74	157	83	124
Procent av BNP	1,4	2,9	1,5	2,1

Anm.: Budgeteringsmarginalen är skillnaden mellan ett utgiftstak och de takbegränsade utgifterna.

Källa: Egna beräkningar.

Budgeteringsmarginalen under utgiftstaket beräknas för 2021 uppgå till 74 miljarder kronor. För 2022, 2023 och 2024 beräknas budgeteringsmarginalen uppgå till 157 miljarder kronor, 83 miljarder kronor respektive 124 miljarder kronor (se tabell 3.6).

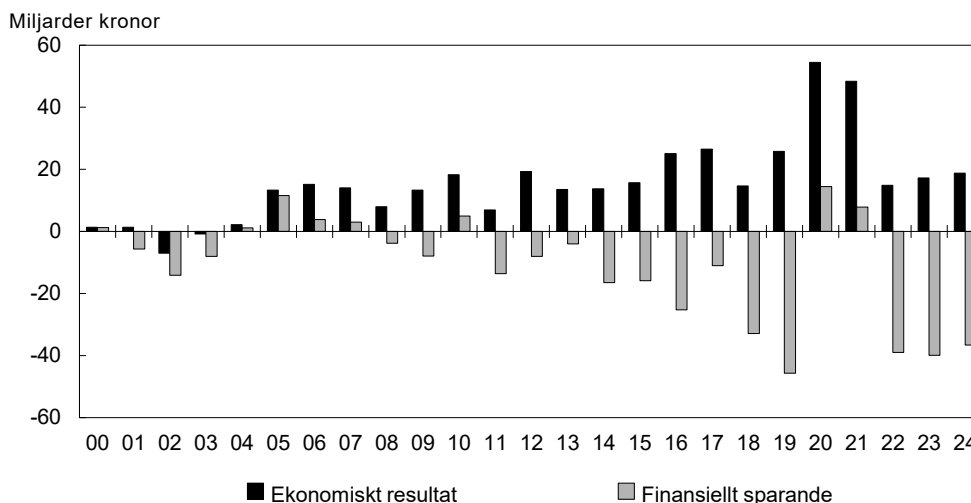
3.7 Uppföljning av kravet på en god ekonomisk hushållning i kommunsektorn och det kommunala balanskravet

Det är det ekonomiska resultatet som avgör om varje kommun och region uppfyller balanskravet (se avsnitt 1.1). Balanskravet anger en miniminivå, men för att uppnå kommunallagens krav på god ekonomisk hushållning behöver resultatet i regel vara högre. Vad som menas med god ekonomisk hushållning definieras av kommunerna och regionerna själva.

Mellan den kommunala redovisningen och nationalräkenskaperna finns redovisningsmässiga skillnader som kan uppgå till tiotals miljarder kronor enskilda år (se diagram 3.4). Skillnaden mellan resultatet och det finansiella sparandet förklaras till största delen av att investeringar, men inte avskrivningar, ingår som utgifter i beräkningen av det finansiella sparandet. I resultatet ingår inte

investeringar, men däremot avskrivningar. Det kan även förekomma periodiseringskillnader för olika inkomster och utgifter mellan det finansiella sparandet och resultatet.

Diagram 3.4 Kommunsektorns resultat och finansiella sparande

Anm.: Från och med 2019 har den kommunala redovisningen ändrats, vilket medför att måttet resultat efter finansiella poster har ersatt måttet resultat före extraordinära poster. I diagrammet redovisas således resultatet före extraordinära poster t.o.m. 2018 men resultatet efter finansiella poster därefter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

God ekonomisk hushållning innebär bl.a. att kommunerna och regionerna ska fastställa egna finansiella mål och ta ansvar för en långsiktigt hållbar ekonomi. En grundläggande princip har sedan länge varit att varje generation ska stå för sina egna kostnader. Ett vanligt förekommande mål är att resultatet ska uppgå till en viss andel av de sammanlagda skatteintäkterna och de generella statsbidragen. Kommunernas och regionernas årsredovisningar ska innehålla en bedömning av om balanskravet har uppfyllts och om mål för god ekonomisk hushållning har uppnåtts. Från och med den 1 januari 2013 kan kommuner och regioner bygga upp resultatutjämningsreserver inom ramen för det egna kapitalet. Överskott kan därmed reserveras i goda tider för att tas i anspråk om underskott uppstår till följd av en lågkonjunktur.

Resultatutvecklingen i kommunsektorn

Kommunsektorn som helhet redovisade 2020 ett resultat efter finansiella poster som uppgick till 55 miljarder kronor (se diagram 3.4). Det historiskt höga resultatet förklaras av att stora statliga tillskott medförde en kraftig intäktsökning, samtidigt som pandemin innebar att kommunal verksamhet och dess kostnader begränsades under 2020. I regeringens prognos antas kommunsektorns resultat efter finansiella poster uppgå till 48 miljarder kronor 2021 och 15–19 miljarder kronor 2022–2024.

3.8 Statliga garantier

Ett statligt garantiåtagande innebär att staten går i borgen för någon annans betalningsåtagande, vilket leder till en finansiell risk för staten. Regeringen får enligt budgetlagen besluta om utlåning samt ställa ut kreditgarantier och göra andra liknande åtaganden för det ändamål och med högst det belopp som riksdagen bestämmer. Enligt lagen ska en avgift som motsvarar statens förväntade kostnad för åtagandet tas ut, om inte riksdagen beslutar annat. Förväntade kostnader för lån och garantier består av de förväntade förluster och administrativa kostnader som är förknippade med åtagandet. Förväntad förlust är ett statistiskt mått för de kreditförluster som beräknas kunna uppstå på grund av att garantigäldenären eller låntagaren med en viss sannolikhet inte kommer att fullgöra sitt åtagande. Garanti- och låneverksamheten förväntas därmed vara självfinansierad på lång sikt. Dessa principer för lån- och garantigivning kallas för den statliga lån- och garantimodellen. Som exempel på stora garantiåtaganden som omfattas av garantimodellen kan nämnas exportkreditgarantier och kreditgarantier för infrastrukturprojekt.

Riksdagen kan besluta om att undanta specifika garantier från garantimodellen. Det finns garantier som regleras i särskilda lagar eller som på annan grund har andra villkor än de som anges i budgetlagen. Avgifterna för sådana garantier är vanligen angivna direkt i lag och kan fastställas på andra grunder än att de ska täcka de förväntade kostnaderna. Insättningsgarantin, som utgör statens största garantiåtagande, och investerarskyddet är exempel på garantier som hanteras i särskild ordning. Garantikapital till internationella finansiella institutioner omfattas inte heller av garantimodellen.

Garantiportföljens sammansättning

I tabell 3.7 redovisas en sammanställning av utfärdade garantier och utfästelser. Statens garantiportfölj uppgick vid utgången av 2020 till 2 189 miljarder kronor. Störst av åtagandena var insättningsgarantin (1 734 miljarder kronor) följt av kreditgarantierna (264 miljarder kronor) och garantierna om tillförsel av kapital (183 miljarder kronor).

Tabell 3.7 Statliga garantiåtaganden och utfästelser 31 december 2020

Miljarder kronor

	Garantier	Utfästelser ³
Insättningsgarantin¹	1 734	
Investerarskyddet²		
Kreditgarantier	264	45
Varav		
Exportkreditgarantier ³	239	44
U-kreditgarantier	0	
Fristående garantier	6	1
Infrastruktur	14	0
Bostadskrediter	3	
Internationella åtaganden	1	
Garantier till företag	2	
Övrigt	0	
Garantier om tillförsel av kapital	183	
Varav		
Kapitaltäckningsgarantier	6	
Grundfundsförbindelser	0	
Garantikapital	169	
Garanti till Europeiska unionen för SURE	8	
Pensionsgarantier⁴	7	
Total	2 189	45

¹ Åtagandet för insättningsgarantin avser den 31 december 2019.² För investerarskyddet kan storleken på statens åtagande inte anges.³ Avser bundna utfästelser.⁴ Åtagandet för pensionsgarantier avser den 31 december 2019.

Källa: Riksgäldskontoret.

Förväntade förluster i statens garantiportfölj

För de garantier som omfattas av garantimodellen värderar de ansvariga myndigheterna löpande de förväntade förlusterna. Myndigheterna gör avsättningar för de förväntade förlusterna på skuldsidan i sina balansräkningar.

I syfte att sammanställa ett resultat för den del av verksamheten som omfattar garantier för vilka avsättningar görs analyseras förhållandet mellan avsättningar för förväntade förluster och de tillgångar som finns i garantiverksamheten. Jämförelsen visar att för den del av garantiportföljen som omfattas av garantimodellen täcks avsättningarna för förväntade förluster väl av de avgifter som redan inbetalats (redovisas som garantitillgångar i tabell 3.8).

Tabell 3.8 Jämförelse mellan avsättningar för förväntade förluster och tillgångar i garantiverksamheten 31 december 2020 (exklusive insättningsgarantin, investerarskyddet och garantikapital)

Miljarder kronor

Myndighet	Garanti-engagemang	Avsättningar för förväntade kostnader	Garanti-tillgångar
Riksgäldskontoret	24	1	1
Exportkreditnämnden	239	9	35
Sida	6	0	3
Boverket	3	0	2
Summa	272	11	41

Källa: Riksgäldskontoret.

Årlig analys av riskerna för stora förluster

Riksgäldskontoret har i uppgift att årligen, i samverkan med Exportkreditnämnden, Centrala studiestödsnämnden, Sida, Boverket och övriga berörda myndigheter, göra en samlad analys av riskerna för stora förluster i statens garanti- och utlåningsportfölj. Begreppet stora förluster definieras av Riksgäldskontoret som minst 20 miljarder kronor under kommande fem år. Risken för stora förluster i den s.k. ordinarie portföljen bedöms vara låg. Risken för stora förluster kopplade till insättningsgarantin bedöms vara måttlig.

4. Alternativscenarier och jämförelse med Sveriges konvergensprogram 2020

4.1 Alternativscenarier

Hur snabbt vacciner kan tillverkas, anpassas till de muterade varianterna och levereras till olika länder samt hur snabbt människor kan vaccineras är faktorer som är centrala för när olika länder kan lätta på sina restriktioner. De är därmed också faktorer som är av avgörande betydelse för den ekonomiska utvecklingen på kort till medellång sikt. Samtidigt visar tidigare erfarenheter att en djup eller långvarig lågkonjunktur också kan få varaktiga negativa effekter på ekonomin. Osäkerheten kring utvecklingen av pandemin och dess möjliga effekter på ekonomin exemplifieras nedan med två alternativa scenarier, baserade på olika antaganden för pandemins utveckling.

I scenario 1 antas tillgången till effektiva vacciner bli mindre än i huvudscenariot samt att nya muterade och mer smittsamma virusvarianter får en allmän spridning i världen. Fortsatta restriktioner är därmed nödvändiga i detta scenario. En mer långvarig pandemi leder till en större ekonomisk nedgång. Det antas i sin tur ge upphov till en lägre tillväxt på sikt, t.ex. om en

minskad riskvilja håller tillbaka företagens investeringar eller om arbetslösheten under en längre tid blir kvar på en högre nivå. Det kan t.ex. inträffa om människor som blir arbetslösa inte hinner ställa om när branschstrukturer förändras. Sammantaget blir BNP-tillväxten 2021 lägre i detta scenario än i huvudscenariot, och ökar även långsammare de efterföljande åren än vad som antas i huvudscenariot (se tabell 4.1). Det leder till att arbetslösheten blir högre. Som en konsekvens av den lägre aktiviteten i ekonomin blir den offentliga sektorns finansiella sparande lägre än i huvudscenariot, främst till följd av lägre inkomster från skatter, men också i viss mån på grund av ökade offentliga utgifter när arbetslösheten stiger. De försämrade offentliga finanserna antas finansieras med lån, vilket tillsammans med en lägre BNP får till följd att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld som andel av BNP blir högre än i huvudscenariot.

I scenario 2 antas tillgången till effektiva vacciner globalt bli större än i huvudscenariot, vilket möjliggör en snabbare vaccinering av världens befolkning. Ett uppdämt behov av att konsumera antas tillsammans med det höga sparandet under pandemin samtidigt förstärka återhämtningen i världsekonomin när länder lättar på restriktioner. Dessutom antas många länders beslut om nya stabiliseringspolitiska stödpaket för att återstarta sina ekonomier ge upphov till en högre tillväxt på sikt, t.ex. om stöden används till produktiva investeringar i digitalisering och miljöteknik. I detta scenario blir BNP-tillväxten i Sverige 2021 starkare än i huvudscenariot och ekonomin återhämtar sig något snabbare även åren därefter. Det leder till att resursutnyttjandet i ekonomin blir högre än i huvudscenariot och att arbetslösheten blir lägre. Sammantaget blir den offentliga sektorns finansiella sparande högre än i huvudscenariot. Den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld blir därmed lägre.

Tabell 4.1 Alternativa scenarier

Procentuell förändring om inte annat anges.

Utfall 2020 och prognos enligt huvudscenari i fet stil för respektive variabel utifrån tidigare beslutade och aviserade samt nu föreslagna och aviserade reformer¹

	2020	2021	2022	2023	2024
BNP²	-3,1	3,1	3,8	2,1	1,6
Scenario 1: Djupare och utdragen kris	-3,1	2,2	3,0	2,4	2,0
Scenario 2: Snabbare och ihållande återhämtning	-3,1	3,3	5,2	2,4	1,4
BNP-gap³	-3,9	-2,6	-0,5	0,0	0,0
Scenario 1: Djupare och utdragen kris	-3,9	-3,4	-2,1	-1,3	-1,0
Scenario 2: Snabbare och ihållande återhämtning	-3,9	-2,4	1,1	2,0	1,7
Arbetslöshet⁴	8,3	8,7	7,9	7,0	7,0
Scenario 1: Djupare och utdragen kris	8,3	9,3	9,1	7,9	7,7
Scenario 2: Snabbare och ihållande återhämtning	8,3	8,5	6,7	5,6	5,8
Finansiellt sparande⁵	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
Scenario 1: Djupare och utdragen kris	-3,1	-5,1	-2,2	-0,5	0,1
Scenario 2: Snabbare och ihållande återhämtning	-3,1	-4,3	0,1	1,9	2,2
Maastrichtskulden⁵	39,9	39,9	37,0	33,7	31,4
Scenario 1: Djupare och utdragen kris	39,9	41,0	40,0	37,6	35,8
Scenario 2: Snabbare och ihållande återhämtning	39,9	39,5	34,5	29,5	26,2

¹ I alternativscenarierna har hänsyn även tagits till kompletterande penningpolitiska åtgärder.

² Kalenderkorrigerade värden.

³ Skillnaden mellan faktisk och potentiell BNP i procent av potentiell BNP.

⁴ Årsgenomsnitt i procent.

⁵ Procent av BNP.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

4.2 Jämförelse med 2020 års konvergensprogram

Svensk ekonomi visade sig vara mer motståndskraftig mot pandemins effekter och BNP-tillväxten 2020 föll inte lika mycket som prognosen i 2020 års konvergensprogram implicerade (se tabell 4.2). Det medför att BNP-tillväxten 2021 nu väntas bli lägre jämfört med bedömningen i 2020 års konvergensprogram. Sammantaget bedöms den ekonomiska aktiviteten i Sverige ta fart under 2021, givet att smittspridningen minskar och restriktioner då lättas. Stora ekonomisk-politiska stimulanser bidrar till att understödja den ekonomiska återhämtningen. BNP bedöms öka med 3,2 procent 2021 och 3,8 procent 2022.

Tabell 4.2 Jämförelse med 2020 års konvergensprogram

Årlig procentuell volymförändring och procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
BNP, procentuell volymförändring					
Konvergensprogram 2020	-4,0	3,5	3,4	3,1	--
Konvergensprogram 2021	-2,8	3,2	3,8	1,9	1,6
Differens, procentenheter	1,2	-0,3	0,4	-1,2	--
Offentliga sektorns finansiella sparande, procent av BNP					
Konvergensprogram 2020	-3,8	-1,4	0,1	1,5	--
Konvergensprogram 2021	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
Differens, procentenheter	0,7	-3,1	-1,1	-1,0	--
Konsoliderad bruttoskuld, procent av BNP					
Konvergensprogram 2020	39,9	38,3	36,2	32,4	--
Konvergensprogram 2021	39,9	39,9	37,0	33,7	31,4
Differens, procentenheter	0,0	1,6	0,8	1,3	--

5. Finanspolitikens långsiktiga hållbarhet

I detta avsnitt redovisas en bedömning av om finanspolitiken är långsiktigt hållbar. Detta görs utifrån en bedömning av utvecklingen av makroekonomin och de offentliga finanserna på lång sikt, givet antaganden om bl.a. befolkningsförändringar, sysselsättning och tillväxt. Syftet med bedömningen är att i god tid få en indikation på att finanspolitiken är ohållbar, så att åtgärder för att göra den hållbar kan vidtas så tidigt som möjligt.

Trots den kraftiga konjunkturedgången till följd av spridningen av covid-19 bedöms finanspolitiken vara långsiktigt hållbar. Försvagningen av det offentliga sparandet 2020 och 2021 är temporär och äventyrar inte finanspolitikens långsiktiga hållbarhet. Eftersom antalet arbetade timmar i ekonomin har en betydande effekt på de offentliga finanserna kan dock eventuella långsiktiga negativa effekter på sysselsättningen försämra hållbarheten.

Samtidigt påverkas de offentliga finanserna av trender som inte är relaterade till spridningen av covid-19. Den demografiska utvecklingen gör att behovet av framför allt vård och omsorg ökar snabbt för närvarande. Det innebär att personalförsörjningen i delar av de kommunala verksamheterna är en utmaning.

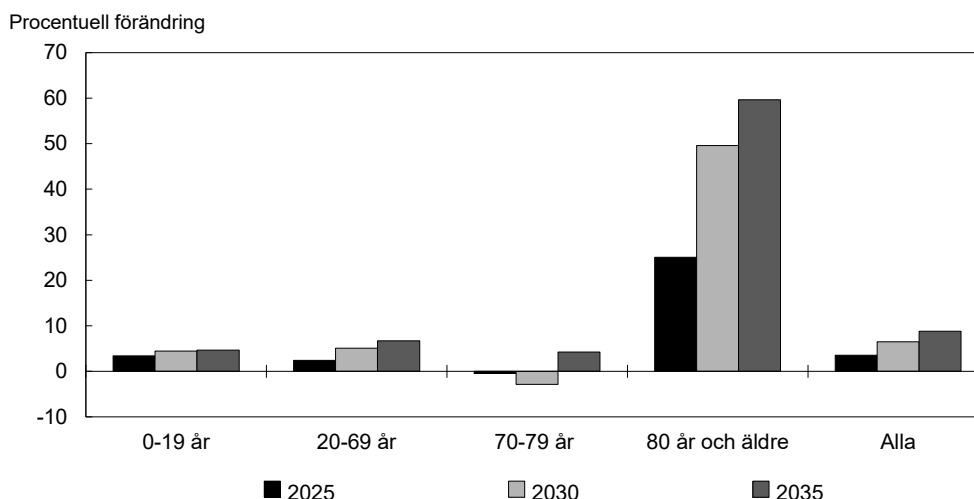
5.1 Långsiktiga utmaningar

Sveriges befolkning förväntas öka med drygt 900 000 personer eller med närmare 9 procent mellan 2020 och 2035 enligt Statistiska centralbyråns befolkningsframskrivning från april 2020 (se diagram 5.1). Av denna ökning utgör barn och ungdomar ca 12 procent och antalet personer i yrkesverksam

ålder (20–69 år) ca 47 procent. Resterande dryga 40 procent utgörs av personer som är 70 år och äldre.

Antalet personer som är 80 år och äldre förväntas öka med ca 60 procent mellan 2020 och 2035. Den förväntade befolkningsökningen sker därmed till stor del i de åldersgrupper för vilka de offentliga utgifterna för välfärdstjänster och transfereringar är större än skatteinbetalningarna.

Diagram 5.1 Befolkningsförändring jämfört med 2020

Källa: Statistiska centralbyrån.

5.2 Vad avses med att finanspolitiken är hållbar?

Bedömningen av om finanspolitiken är hållbar bygger på en framskrivning av den offentliga sektorns inkomster och utgifter långt fram i tiden. Om finanspolitiken är hållbar kan de regler som styr de offentliga inkomsterna och utgifterna vara oförändrade på lång sikt, utan att det resulterar i växande underskott och en alltför stor offentlig skuldsättning. Syftet med analysen är att bedöma under vilka förutsättningar som dagens regelverk är hållbart, och under vilka det är ohållbart, dvs. måste ändras.

Analysen i detta avsnitt bygger på att finanspolitiken är oförändrad och bortser från att den i verkligheten ständigt anpassas för att klara kvantitativa mål och restriktioner, som överskottsålet och utgiftstaket. Om finanspolitiken i stället anpassas så att det finansiella sparandet i den offentliga sektorn alltid är i linje med överskottsålet är den offentliga sektorns finansiella ställning som andel av BNP stabil. Det innebär att ett offentligt sparande i linje med överskottsålet i sig säkerställer att den offentliga bruttoskulden inte utvecklas på ett ohållbart sätt.

5.3 Ett scenario för utvecklingen på lång sikt

Den framskrivning av de offentliga inkomsterna och utgifterna som presenteras här, som sträcker sig t.o.m. 2110, tar sin utgångspunkt i Statistiska centralbyråns befolkningsframskrivning från april 2020.

För de skattefinansierade verksamheterna antas att standarden är oförändrad, uttryckt som resursinsats per brukare. Exempelvis får en 90-åring i framtiden lika många sjukvårds- och omsorgstimmar, och tillgång till lika stora lokalytor, övriga hjälpmedel m.m. som en 90-åring i dag. Ersättningsgraden i alla transfereringssystem förutom pensionssystemet antas öka i takt med genomsnittsinkomsten. För pensionssystemet görs en särskild beräkning baserad på dess regler. Denna beräkning inkluderar effekten av den reform som aviserades i budgetpropositionen för 2021 som kopplar åldersgränser i ålderspensionssystemet, skattesystemet och andra socialförsäkringssystem till en riktålder som ökar i takt med den förväntade medellivslängden vid 65 års ålder (prop. 2020/21:1 Förslag till statens budget, finansplan m.m. avsnitt 1.4).

Vidare antas att dagens skatteregler är oförändrade. I fokus för framskrivningen ligger det offentliga åtagandet i sin helhet och den offentliga sektorn (stat, kommuner och regioner, ålderspensionssystemet) betraktas samlat. Osäkerheten i framskrivningen är stor och den ska inte ses som en prognos för den mest sannolika utvecklingen, utan som en konsekvensanalys som syftar till att beskriva effekten på de offentliga finanserna av de antaganden som görs.

Arbetskraftsutbudet växer långsammare än befolkningen

I framskrivningen antas arbetskraftsdeltagandet, arbetslösheten och medelarbetstiden vara oförändrade för personer i olika åldrar och med olika bakgrund, med undantag för justeringar till följd av pensionsreformen och en trendmässigt minskande andel sjuka utanför arbetskraften. Den sistnämnda trenden ökar arbetskraftsdeltagandet i åldersgruppen 55–64 år. Även andelen sysselsatta i åldrarna 60–69 år ökar på sikt till följd av reformen av pensionssystemet. Samtidigt ökar andelen äldre, som i genomsnitt har lägre sysselsättningsgrad, snabbt. Sammantaget ökar andelen sysselsatta i befolkningen något fram till 2027, för att sedan minska.

Antalet sysselsatta och antalet arbetade timmar ökar i genomsnitt med ca 0,6 respektive 0,8 procent per år mellan 2020 och 2035, och med ca 0,3 procent per år tiden därefter. Ett skäl till att sysselsättningen ökar mer än dubbelt så snabbt under den förstnämnda perioden är att den var särskilt låg

2020, då den påverkades mycket av lågkonjunkturen som orsakades av spridningen av covid-19.

Behovet av välfärd ökar när befolkningen växer och åldras

Utnyttjandet av den offentliga konsumtionen, dvs. vård, skola, omsorg m.m., varierar under livet. I början av livet används mycket resurser för förskola och annan utbildning. När en person blir ca 20 år sjunker vanligen de offentliga utgifterna och mot slutet av livet ökar utgifterna för främst sjukvård och äldreomsorg snabbt. Ett ökande antal äldre gör att behovet av omsorg om äldre och funktionshindrade ökar med ca 18 procent mellan 2020 och 2030, och med ytterligare ca 7 procent mellan 2030 och 2035.

Efterfrågan på tjänster som inte konsumeras individuellt, såsom rättsväsende, offentlig administration och försvar, antas öka i takt med totalbefolkningen och är knappt 9 procent högre 2035 än 2020. Om utbudet av välfärd ska upprätthållas på samma nivå som idag innebär den demografiska utvecklingen att den offentliga konsumtionen sammantaget ökar med ca 12,5 procent t.o.m. 2035.

När den offentliga sektorn expanderar behöver antalet sysselsatta öka. Om antalet anställda i den offentliga sektorn ska öka i takt med antalet personer som utnyttjar de skattefinansierade tjänsterna ökar personalbehovet med ca 10 000–14 000 per år t.o.m. 2035, vilket innebär en total ökning med ca 190 000 personer mellan 2020 och 2035. Personalbehovet är större i kommunsektorn än i staten, framför allt inom omsorgen om äldre och funktionshindrade, men även inom sjukvården.

Trots en snabb expansion utvecklas den offentliga sektorns sparande och skuld på ett hållbart sätt

Mellan 2024 och 2035 ökar den offentliga konsumtionen som andel av BNP något till följd av de demografiska förändringarna (se tabell 5.1). Det är främst utgifterna för omsorg om äldre och funktionshindrade, samt för sjukvård, som ökar snabbare än BNP. Det primära finansiella sparandet försämras som andel av BNP under dessa år, framför allt i staten, som bär det övergripande finansieringsansvaret för välfärden. Efter 2024 är de primära utgifterna mer eller mindre stabila som andel av BNP. Den svaga ökningen i utgifterna för konsumtion som andel av BNP motverkas av att investeringsutgifterna ökar långsammare än BNP. De offentliga transfereringarna ökar något som andel av BNP även efter 2035.

De viktigaste skatteunderlagen styrs i stor utsträckning av utvecklingen på arbetsmarknaden. De primära inkomsterna minskar marginellt som andel av BNP efter 2024.

Tabell 5.1 Primära offentliga utgifter vid oförändrat beteende

Procent av BNP

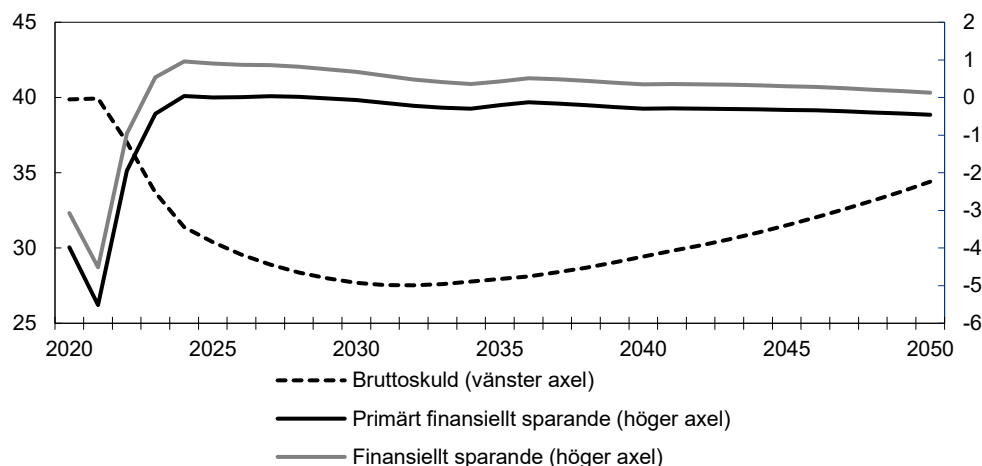
	2020	2024	2035	2060
Primära utgifter	51,3	46,4	46,3	46,4
Offentlig konsumtion	26,8	25,3	25,7	25,7
Investeringar	5,0	4,9	4,7	4,4
Transfereringar	19,5	16,1	16,0	16,2
<i>Därav till hushållen</i>	14,4	12,6	12,4	12,7
Primära inkomster	47,3	46,4	46,1	45,8

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Efter en inledande kraftig försämring förbättras det primära finansiella sparandet påtagligt till 2024, för att sedan vara mer eller mindre stabilt som andel av BNP till 2035 (se diagram 5.2). Den engångsvisa förbättring av det primära sparandet som sker kring 2035 beror på att riktåldern för åldersgränserna i pensions- och skattesystemet då bedöms öka med ett år. Det innebär att fler personer kommer att vara sysselsatta, samtidigt som utgifterna för ålderspensioner minskar.

Diagram 5.2 Den offentliga sektorns finansiella sparande och den konsoliderade bruttoskulden

Procent av BNP

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Eftersom den offentliga sektorns finansiella ställning är positiv, dvs. att de finansiella fordringarna är större än skulderna, bedöms det finansiella sparandet vara större än det primära finansiella sparandet, och ligga något över

dagens nivå på överskottsmålet, de flesta år fr.o.m. 2023. Den höga nivån på sparandet bidrar gör att den konsoliderade bruttoskulden minskar från strax under 40 procent av BNP 2021 till drygt 31 procent av BNP 2024, och till under 30 procent av BNP till 2030. Efter 2030 ökar skuldkvoten igen och når riktmärket för skuldankaret i slutet av den redovisade tidsperioden.

För att sammanfatta hållbarhetsanalysen används två indikatorer, S1 och S2, som visar hur stor permanent förändring av det offentliga sparandet som krävs för att den offentliga skulden ska utvecklas på ett önskvärt sätt. S1 är ett mått på hur stor förändring av finanspolitiken som behövs för att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld (Maastrichtskulden) ska motsvara 60 procent av BNP 2035. Eftersom bruttoskulden väntas motsvara ca 40 procent av BNP i slutet av 2021 finns det en säkerhetsmarginal till denna skuldnivå, varför S1 bedöms vara negativ. S2 visar hur mycket det offentliga sparandet permanent måste förändras för att den offentliga nettoskulden som andel av BNP ska stabiliseras på mycket lång sikt.

S1 uppgår till -3,1 procent av BNP, beräknad från 2022. Det relativt stora negativa S1-värdet visar att dagens omfattning av det offentliga åtagandet med stor sannolikhet kan upprätthållas fram t.o.m. 2035 utan att bruttoskulden överskrider stabilitets- och tillväxtpaktens gränsvärde. Om den sparandejustering som krävs för att skuldkvoten 2035 ska motsvara 35 procent av BNP i stället beräknas, dvs. en skuldkvot i linje med det s.k. skuldankaret, är indikatorvärdet -0,7.

Värdet av S2 är -0,2. Strikt tolkat betyder det att det finansiella sparandet kan försvagas permanent med 0,2 procent av BNP 2022 utan att nettoskulden blir instabil på mycket lång sikt. Finanspolitiken är därmed hållbar även med denna metod.

Värdet på indikatorerna har ändrats något sedan föregående bedömning

I 2020 års svenska konvergensprogram beräknades S1 till -3,4 och S2 till -1,2. En anledning till att S1-indikatorn har försvagats marginellt är att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld för utgångsåret är något högre än enligt den tidigare framskrivningen.

Andras bedömningar av finanspolitikens hållbarhet

Både Konjunkturinstitutet och Europeiska kommissionen har nyligen publicerat bedömningar av den svenska finanspolitikens långsiktiga hållbarhet (se Specialstudie 2021:3, Konjunkturinstitutet, februari 2021 respektive Debt Sustainability Monitor 2020, European Economy, February 2021).

Konjunkturinstitutet bedömer att Sverige har starka offentliga finanser som är långsiktigt hållbara trots spridningen av covid-19. Denna bedömning bygger på att befolkningen blir friskare och arbetar längre upp i åldrarna. Om så inte blir fallet bedöms de offentliga finanserna inte vara långsiktigt hållbara.

Kommissionen bedömer att risken för en ohållbar utveckling är låg på både kort och medellång sikt (fram t.o.m. 2034). På lång sikt bedömer kommissionen att risken är medelhög för en ohållbar utveckling. Sammanfattande hållbarhetsindikatorer redovisas i tabell 5.2.

Tabell 5.2 Hållbarhetsindikatorer för Sverige

Procent av BNP

	S1	S2
Regeringen	-3,1	-0,2
Konjunkturinstitutet (februari 2021)		0,4
Europeiska kommissionen (februari 2021)	-3,1	2,9

Anm.: Indikatorvärdena är inte direkt jämförbara eftersom de bygger på olika beräkningsantaganden.

Källor: Konjunkturinstitutet, Europeiska kommissionen och egna beräkningar.

5.4 Finanspolitiken bedöms vara långsiktigt hållbar

Sammantaget bedöms finanspolitiken vara långsiktigt hållbar. I långsiktsscenarioet är, som redovisats i avsnitt 5.3, S1 -3,1 procent och S2 -0,2 procent av BNP.

Det är dock för tidigt att uttala sig om den kraftiga konjunkturedgången till följd av spridningen av covid-19 får långsiktiga effekter på de offentliga finanserna. Eftersom antalet arbetade timmar i ekonomin har en betydande effekt på de offentliga finanserna är eventuella långsiktiga negativa effekter på sysselsättningen av avgörande betydelse. Försvagningen av de offentliga finanserna 2020 och 2021 till följd av den pågående spridningen av covid-19 är dock temporär och äventyrar i sig inte de offentliga finansernas långsiktiga hållbarhet.

Det finns viktiga trender för de offentliga finanserna som saknar koppling till den pågående spridningen av covid-19. Åren fram t.o.m. 2035 karakteriseras exempelvis av ett växande demografiskt motiverat behov av skattefinansierade välfärdstjänster. De primära utgifterna i staten och kommunsektorn bedöms öka dessa år, men ökningen är inte av en storleksordning som gör finanspolitiken ohållbar.

6. Kvaliteten i de offentliga finanserna

6.1 Utgifter

För att bedöma strukturen på de offentliga finanserna räcker det inte med att endast utgå från de totala utgifterna och inkomsterna. Av denna anledning redovisas inkomsterna och utgifterna nedan på en mer detaljerad nivå. På EU-nivå har det tagits fram principer för att producera en enhetlig statistik över respektive medlemsstats fördelning av de offentliga finanserna, den s.k. COFOG-klassificeringen. En enhetlig statistik underlättar jämförelser av olika medlemsstaters offentliga utgifter, samt av utvecklingen över tiden. För att kunna utvärdera om en förändring av de offentliga utgifternas sammansättning har påverkat den långsiktiga tillväxten krävs ytterligare information och dessutom på en mer detaljerad nivå. De offentliga utgifternas fördelning på olika ändamål, och deras förändring över tiden, visar dock hur olika utgiftstyper och ändamål har prioriterats, och ger en indikation på politikens inriktning.

Tabell 6.1 Ändamålsfördelade offentliga utgifter, procent av totala utgifter 2009–2019

Procent av totala utgifter

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Förändring 2009–2019
Allmän off. förvaltning	7,4	7,4	7,6	7,6	7,8	7,5	7,0	6,7	6,8	7,1	6,9	-0,5
Räntor	1,3	1,2	1,3	1,1	1,0	0,8	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	-0,7
Övrigt	6,1	6,2	6,3	6,6	6,8	6,6	6,3	6,0	6,2	6,4	6,4	0,3
Försvar	1,5	1,5	1,4	1,4	1,4	1,3	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	-0,2
Samhällsskydd och rättsväsende	1,3	1,3	1,3	1,4	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	0,0
Ekonomiska frågor och näringspolitik	4,6	4,5	4,4	4,5	4,4	4,3	4,2	4,2	4,2	4,3	4,4	-0,2
Miljöskydd	0,5	0,4	0,4	0,5	0,5	0,4	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5	0,0
Bostadsförsörjning och samhällsplanering	0,6	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,6	0,5	0,6	0,7	0,7	0,1
Hälsa- och sjukvård	7,0	6,7	6,7	6,8	6,9	6,9	6,8	6,9	6,8	7,0	7,0	0,0
Fritid, kultur och religion	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,2	1,3	1,3	0,0
Utbildning	6,7	6,4	6,3	6,4	6,5	6,5	6,4	6,6	6,7	6,9	6,9	0,2
Socialt skydd	21,4	20,3	19,6	20,4	21,0	20,5	20,1	20,6	20,0	19,6	19,0	-2,4
Totala utgifter	52,3	50,4	49,7	50,9	51,6	50,7	49,3	49,7	49,2	49,8	49,3	-2,9
Exklusive räntor	50,9	49,2	48,4	49,8	50,6	49,9	48,6	49,1	48,6	49,2	48,7	-2,2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Utgifternas andel av BNP (utgiftskvoten) utvecklades relativt oregelbundet i kölvattnet av den finansiella krisen 2008 och 2009, men har sedan 2015 legat förhållandevis stabilt strax under 50 procent av BNP. Av tabell 6.1 och tabell

6.2 framgår att utgifterna för socialt skydd i Sverige 2019 uppgick till 19 procent av BNP och motsvarade knappt 39 procent av de totala offentliga utgifterna. Efter att ha pendlat kring 40 procent av de totala utgifterna sedan 2009 har utgifterna för socialt skydd gradvis minskat de senaste åren. Även utgifterna för hälso- och sjukvård tar en stor andel av den offentliga sektorns utgifter i anspråk. Från att ha uppgått till ca 13 procent av de totala utgifterna 2009 har andelen ökat, och 2019 uppgick de till ca 14 procent. En stor minskning har skett av den andel som utgörs av utgifter för räntor, vilket framför allt är en följd av att den offentliga sektorns konsoliderade bruttoskuld som andel av BNP har sjunkit kraftigt, samtidigt som räntenivån varit förhållandevis låg.

Tabell 6.2 Ändamålsfördelade offentliga utgifter, procent av BNP

Procent av BNP

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Förändring 2009–2019
Allmän off. förvaltning	14,2	14,7	15,3	15,0	15,0	14,7	14,3	13,5	13,8	14,2	14,1	-0,1
Räntor	2,5	2,4	2,6	2,1	1,9	1,6	1,4	1,3	1,2	1,3	1,2	-1,4
Övrigt	11,7	12,3	12,7	12,9	13,2	13,1	12,8	12,2	12,6	12,9	12,9	1,2
Försvar	2,8	3,0	2,8	2,7	2,8	2,5	2,4	2,4	2,4	2,4	2,5	-0,3
Samhällsskydd och rättsväsende	2,6	2,7	2,6	2,7	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,7	0,1
Ekonomiska frågor och näringspolitik	8,8	8,9	8,9	8,9	8,4	8,6	8,4	8,5	8,5	8,7	9,0	0,2
Miljöskydd	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	0,9	1,0	1,0	0,1
Bostadsförsörjning och samhällsplanering	1,1	1,0	1,1	1,0	1,1	1,2	1,2	1,1	1,1	1,4	1,4	0,3
Hälso- och sjukvård	13,3	13,3	13,5	13,4	13,4	13,6	13,8	13,8	13,9	14,0	14,2	0,8
Fritid, kultur och religion	2,5	2,6	2,6	2,5	2,5	2,6	2,6	2,6	2,5	2,5	2,6	0,1
Utbildning	12,8	12,7	12,7	12,7	12,6	12,8	13,0	13,3	13,6	13,8	14,1	1,2
Socialt skydd	40,9	40,3	39,5	40,1	40,6	40,5	40,8	41,3	40,6	39,2	38,6	-2,3
Totala utgifter	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	
Exklusive räntor	97,5	97,6	97,4	97,9	98,1	98,4	98,6	98,7	98,8	98,7	98,8	1,4

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

6.2 Inkomster

Skattekvoten, dvs. de totala skatteintäkterna som andel av BNP, påverkas vanligtvis mest av regeländringar, eftersom skattebaserna normalt sett utvecklas i linje med konjunkturen. Mellan 2013 och 2024 väntas skattekvoten minska med 0,4 procentenheter, men under tidsperioden är variationerna större (se tabell 6.3 och tabell 6.4). I början av perioden steg skattekvoten för att som högst uppgå till 44,1 procent både 2016 och 2017. Därefter beräknas

skattekvoten minska successivt och vara som lägst 2022 på 41,9 procent. Det beror både på tidigare beslutade regeländringar och på de åtgärder som regeringen vidtagit till följd av spridningen av covid-19. I slutet av prognosperioden väntas skattekvoten stiga något, till strax över 42 procent.

En stor del av variationen i intäkterna från skatt på arbete förklaras av regeländringar. En förstärkning av jobbskatteavdraget höll tillbaka skatteintäkterna 2014. Därefter medförde slopandet av nedsättningen av socialavgifterna för unga att intäkterna från skatt på arbete steg. År 2016 och 2017 var de som högst. Därefter minskade intäkterna återigen, och de förväntas fortsätta minska under prognosperioden, för att vara som lägst 2022. Att intäkterna från skatt på arbete minskar som andel av BNP 2020–2022 beror på regeringens åtgärder med anledning av spridningen av covid-19, som tillfälligt nedsatta arbetsgivaravgifter och ökade skattereduktioner på arbetsinkomster.

Intäkterna från skatt på kapital som andel av BNP väntas under perioden 2013–2024 stiga med 0,6 procentenheter. Under tidsperioden förväntas dock andelen variera mer. År 2015 och några år därefter var andelen ovanligt hög, vilket förklaras av tillfälligt högre intäkter från både skatt på företagsvinster och skatt på hushållens kapital. År 2020 väntas intäkterna från skatt på kapital gått ner kraftigt till följd av coronavirusets utbrott, vilket minskat företagets vinster. År 2021 medför även en skattereduktion för företagsinvesteringar att intäkterna från skatt på kapital minskar ytterligare som andel av BNP. En viss återhämtning väntas ske under den återstående delen av prognosperioden.

Intäkterna från konsumtionsskatter beräknas sammantaget ligga stilla som andel av BNP mellan 2013 och 2024. Däremot väntas intäkterna från mervärdesskatts andel stiga och intäkterna från punktskatters andel minska under perioden. Att intäkterna från mervärdesskatt har stigit som andel av BNP förklaras delvis av att bostadsinvesteringarna ökat kraftigt. Detta är investeringar som till stor del görs av hushåll. Framöver väntas en stark ökning av hushållens konsumtion medföra att mervärdesskatteintäkterna stiger som andel av BNP. Intäkterna från punktskatter minskar kontinuerligt som andel av BNP. Det beror på flera olika saker, t.ex. att användningen av vissa varor som punktbeskattas minskar över tid, att en del av punktskattesatserna inte omräknas med inflationen samt en allt mer effektiv användning av olika energislag inom områdena transport, uppvärmning och produktion.

Intäkterna från restförda och övriga skatter som andel av BNP väntas bara sjunka med 0,1 procentenhet 2013–2024, men under perioden varierar

andelen något mer. Intäkterna från restförda och övriga skatter påverkas bl.a. av tillfälligt medgivna anstånd till företag och av uppbördsförluster.

Tabell 6.3 Skatteintäkter per skatteslag, som andel av BNP

Procent av BNP

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Förändring 2013–2024
Skatt på arbete	25,4	24,9	24,6	25,8	25,8	25,7	25,2	25,2	24,8	24,5	24,7	24,6	-0,8
Direkta skatter	13,7	13,3	13,1	13,8	13,7	13,6	13,1	13,6	13,0	12,7	12,7	12,7	-1,0
Indirekta skatter	11,8	11,6	11,5	12,0	12,1	12,1	12,0	11,7	11,9	11,8	12,0	11,9	0,2
Skatt på kapital	4,5	5,0	5,7	5,6	5,7	5,4	5,6	5,1	4,9	5,1	5,2	5,2	0,6
Skatt på kapital, hushåll	0,8	1,2	1,6	1,7	1,7	1,4	1,4	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	0,3
Skatt på företagsvinster	2,3	2,4	2,8	2,6	2,7	2,8	3,1	2,8	2,6	2,8	2,9	2,9	0,5
Skatt på konsumtion	12,1	12,0	12,0	12,3	12,2	12,2	12,0	12,3	12,1	12,1	12,1	12,1	0,0
Mervärdesskatt	8,9	8,9	8,9	9,2	9,2	9,2	9,2	9,4	9,4	9,4	9,4	9,5	0,6
Punktskatter	3,2	3,1	3,0	3,1	3,0	2,9	2,8	2,8	2,7	2,7	2,7	2,6	-0,6
Restförda och övriga skatter	0,4	0,3	0,3	0,5	0,4	0,5	0,3	0,2	0,2	0,2	0,3	0,3	-0,1
Totala skatteintäkter	42,5	42,2	42,6	44,1	44,1	43,8	43,1	42,8	42,0	41,9	42,3	42,1	-0,4

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell 6.4 Skatteintäkter per skatteslag, som andel av totala skatteintäkter

Procent av totala intäkter

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	Förändring 2013–2024
Skatt på arbete	59,9	59,0	57,8	58,4	58,6	58,8	58,5	58,9	59,1	58,4	58,4	58,4	-1,5
Direkta skatter	32,2	31,5	30,7	31,2	31,2	31,1	30,5	31,6	30,8	30,3	30,1	30,1	-2,1
Indirekta skatter	27,7	27,5	27,1	27,2	27,4	27,7	28,0	27,3	28,2	28,1	28,4	28,3	0,6
Skatt på kapital	10,6	11,9	13,5	12,6	12,9	12,4	13,0	12,0	11,8	12,2	12,2	12,2	1,6
Skatt på kapital, hushåll	2,0	2,8	3,8	3,8	3,9	3,3	3,2	2,8	2,9	2,8	2,8	2,7	0,7
Skatt på företagsvinster	5,5	5,7	6,6	5,9	6,2	6,3	7,1	6,5	6,1	6,7	6,8	6,8	1,3
Skatt på konsumtion	28,5	28,4	28,1	27,9	27,6	27,8	27,9	28,7	28,8	28,8	28,6	28,7	0,2
Mervärdesskatt	20,9	21,1	21,0	20,9	20,9	21,1	21,3	22,1	22,3	22,4	22,3	22,5	1,6
Punktskatter	7,6	7,3	7,1	7,0	6,7	6,6	6,6	6,6	6,5	6,4	6,3	6,2	-1,4
Restförda och övriga skatter	1,0	0,7	0,6	1,1	0,9	1,1	0,6	0,4	0,4	0,6	0,7	0,7	-0,3
Totala skatteintäkter	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga A – Beräkningstekniska förutsättningar

I denna bilaga redogörs mer utförligt för de beräkningsmetoder som tillämpats vid beräkningarna av de offentliga finanserna under perioden 2024–2110.

Demografiska förutsättningar

Beräkningen bygger på Statistiska centralbyråns befolkningsprognos från april 2020, som redovisas i tabell A.1.

Tabell A.1 Demografiska antaganden

Antal barn per kvinna, antal år och antal personer

	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Födelsetal	1,69	1,86	1,84	1,86	1,88	1,88	1,88
Medellivslängd, kvinnor	84,8	85,8	86,8	87,8	88,8	89,6	90,5
Medellivslängd, män	81,4	82,9	84,3	85,4	86,5	87,4	88,4
Nettomigration, tusental	64	34	24	22	22	23	23

Källa: Statistiska centralbyrån.

Arbetsmarknaden

Utvecklingen på arbetsmarknaden beror på den demografiska utvecklingen. Framskrivningen av sysselsättningen och antalet arbetade timmar görs uppdelat efter ålder, kön och ursprung. Graden av deltagande på arbetsmarknaden, sysselsättningsgraden och medelarbetstiden antas på sikt vara konstant i respektive grupp. Detta kan tolkas som ett oförändrat arbetsmarknadsbeteende, då frånvarograd, sjuk- och aktivitetsersättningsgrad, medelarbetstid, sysselsättningsgrad och arbetslöshet är konstanta inom varje delgrupp. Två undantag görs från denna princip. För det första antas dagens låga inflöden till sjukersättning bestå, vilket innebär att arbetskraftsutbudet för personer i åldern 55–64 år fortsätter öka något de närmaste åren. För det andra antas den reform som aviserades i budgetpropositionen för 2021, som kopplar åldersgränser i ålderspensionssystemet, skattesystemet och andra socialförsäkringssystem till en riktålder som ökar i takt med den förväntade medellivslängden vid 65 års ålder, göra att andelen sysselsatta i åldrarna 60–69 år ökar.

Antalet arbetade timmar i den offentliga sektorn antas öka i samma takt som den demografiskt betingade offentliga konsumtionen. Det innebär att personaltätheten antas vara konstant i den offentliga sektorn. Antalet arbetade timmar i näringslivet är skillnaden mellan det totala antalet arbetade timmar och antalet arbetade timmar i den offentliga sektorn.

Produktivitet

Antagandet om produktivitetstillväxten i näringslivet har sin utgångspunkt i den historiska utvecklingen. De senaste årens relativt låga produktivitetstillväxtingstakt antas öka gradvis de närmaste åren, så att produktiviteten i näringslivet på sikt åter ökar i samma takt som den gjorde i genomsnitt 2000–2020. Det innebär en trendmässig produktivitetstillväxt om ca 1,9 procent per år efter 2030 (se tabell A.2). Produktivitetstillväxten i den offentliga sektorn antas vara noll fr.o.m. 2025.

Försörjningsbalans och produktion

BNP-tillväxten bestäms av produktivitetstillväxten i hela ekonomin och utvecklingen av antalet arbetade timmar. BNP:s användningssida, dvs. hur produktionen används, bestäms så att hushållens för närvarande relativt höga sparkvot gradvis minskar. Hushållens konsumtionsutgifter som andel av BNP ökar därmed successivt över perioden, i takt med att människor lever längre och en allt större andel av befolkningen inte arbetar. Investeringarna utgör totalt ca 23–24 procent av nominell BNP. Framskrivningen av den offentliga konsumtionen i volymtermer bestäms av den demografiska utvecklingen, medan prisutvecklingen bestäms av antaganden om timlöneutveckling och prisutvecklingen för övriga produktionsfaktorer som hyror m.m. Produktionen av den offentliga konsumtionen sker med ett antagande om oförändrad produktivitet och privatiseringsgrad. Den återstående komponenten i försörjningsbalansen är nettoexporten, som beräknas som skillnaden mellan BNP och dess inhemska användning. Produktionen i näringslivet bestäms som produkten av produktiviteten och antalet arbetade timmar i näringslivet.

Inflation och löner

Riksbanken antas driva en penningpolitik som gör att inflationen blir 2 procent per år. Lönekostnads- och bruttovinstandelen i näringslivet antas vara konstanta på lång sikt. Lönerna bestäms därmed av prisutvecklingen och produktiviteten. En högre produktivitet och ett högre förädlingsvärdepris i näringslivet skapar utrymme för högre löner. Timlönen i den offentliga sektorn antas öka i takt med lönerna i den privata sektorn.

Antaganden för avkastning på kapital

På lång sikt antas de genomsnittliga inkomst- och utgiftsräntorna vara desamma i samtliga sektorer i ekonomin. Den antagna nominella räntesatsen är den nominella BNP-tillväxten plus 0,5 procentenheter. Förutom räntebärande tillgångar har den offentliga sektorn även icke räntebärande tillgångar.

Avkastningen på dessa tillgångar består av aktieutdelningar och värdeförändring. Utdelningarna antas på sikt uppgå till 3 procent, och värdeökningen residualberäknas så att den totala avkastningen blir densamma som för räntebärande tillgångar. Det är troligt att det även på lång sikt förekommer skillnader mellan inlånings- och utlåningsräntor, och att det finns skillnader mellan sektorerna. Det är även sannolikt att avkastningen på icke räntebärande tillgångar är högre än för räntebärande tillgångar. Antagandet om avkastningen på finansiellt kapital syftar dock till att förenkla och till att undvika att fokus i analysen flyttas från centrala frågor till frågor kring kapitalavkastningen.

Tabell A.2 Makroekonomiska förutsättningar

Årlig procentuell förändring och procent

	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Procentuell förändring							
Befolkning, 15–74 år	0,5	0,5	0,1	0,2	0,3	0,2	0,3
Arbetskraft, 15–74 år	0,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,9	0,3
Sysselsatta, 15–74 år	-1,3	0,4	0,2	0,2	0,2	0,9	0,3
Arbetade timmar	-3,2	0,5	0,2	0,2	0,2	0,9	0,3
Produktivitet i näringslivet	1,3	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
BNP, fasta priser	-2,8	2,0	1,8	1,8	1,9	2,6	2,0
BNP per capita	-3,7	1,5	1,5	1,5	1,6	2,3	1,7
BNP-produktivitet	0,4	1,6	1,7	1,6	1,7	1,8	1,8
BNP-deflator	1,4	2,9	2,4	2,3	2,3	2,0	2,2
KPI, årsgenomsnitt	0,5	2,5	2,0	2,0	2,0	2,0	2,0
Timlön	4,4	4,7	4,2	4,1	4,1	3,9	4,0
Procent							
Realränta	0,5	0,8	2,9	2,8	2,7	3,0	2,8
Sysselsättningsgrad, 15–74 år	67,1	69,2	69,2	69,9	69,5	71,6	71,4
ILO-arbetslöshet, 15–74 år	8,3	6,9	7,1	7,0	6,9	6,8	6,5

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Offentliga inkomster

De beräkningar av de offentliga inkomsterna som redovisas i konvergensprogrammet bygger på ett antagande om konstant skattesats i förhållande till olika skattebaser. Följaktligen kommer den aggregerade skattekvoten att variera om skattebaserna utvecklas på annat sätt än BNP. Denna metod avspeglar oförändrade skatteregler. I tabell A.3 redovisas i detalj den offentliga sektorns skatter och avgifter som andel av BNP och som andel av respektive skattebas (implicit skattesats), samt skattebasens andel av BNP.

Tabell A.3 Skatter och avgifter

Procent av BNP

	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Skatter och avgifter	42,7	41,9	42,0	42,0	42,3	42,1	42,3
Hushållens direkta skatter och avgifter							
Andel av BNP	12,6	11,9	12,0	12,0	12,1	12,1	12,2
Implicit skattesats för direkta skatter	22,9	22,7	22,7	22,7	22,6	22,7	22,6
Skattebasen för direkta skatter som andel av BNP	55,1	52,3	52,7	53,0	53,6	53,3	53,8
Implicit skattesats för avgifter	6,6	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5
Skattebasen för avgifter som andel av BNP	40,9	40,1	40,6	40,9	41,1	41,3	41,5
Företagens direkta skatter							
Andel av BNP	2,7	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0	3,0
Implicit skattesats	9,3	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4	10,4
Skattebasen som andel av BNP	29,0	29,0	28,8	28,8	28,6	28,8	28,7
Indirekta skatter ¹							
Andel av BNP	12,8	12,4	12,3	12,1	12,3	12,0	12,1
Implicit skattesats	29,0	27,7	26,7	26,0	25,6	25,4	25,1
Skattebasen som andel av BNP	44,3	44,7	45,9	46,8	48,0	47,5	48,3
Arbetsgivaravgifter och egenföretagaravgifter ²							
Andel av BNP	14,3	14,5	14,7	14,8	14,9	15,0	15,0
Implicit skattesats	35,0	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3	36,3
Skattebasen som andel av BNP	40,9	40,1	40,6	40,9	41,1	41,3	41,5

¹ Exklusive löneberoende indirekta skatter.

² Inklusiva löneberoende indirekta skatter.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Offentliga konsumtionsutgifter

Framskrivningen av den offentliga konsumtionen görs i två delar. En volymframskrivning och en prisframskrivning. Beräkningen av den offentliga konsumtionen bygger på ålders- och könsfördelade kostnader för olika ändamål såsom skola, vård och omsorg (se tabell A.4). Samtliga utgiftsområden skrivs fram med den demografiska utvecklingen. Det innebär t.ex. att en genomsnittlig 70-årig kvinna reellt sett erhåller lika mycket offentliga tjänster 2060 som 2024. Detta kan ses som ett uttryck för en oförändrad standard i den offentliga servicen. Priset på den offentliga konsumtionen utvecklas med en sammanvägning av priset på de ingående delarna i bruttoproduktionen, dvs. timlöner, priset på förbrukning och priset på kapitalförslitning (investeringspriset).

Tabell A.4 Offentlig konsumtion

Procent av BNP

	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Summa konsumtion	26,8	25,5	25,8	25,7	25,7	25,0	25,0
Barnomsorg	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5
Utbildning	5,3	4,8	4,7	4,6	4,5	4,3	4,2
Sjukvård	6,7	6,3	6,3	6,3	6,2	6,0	5,9
Äldreomsorg	5,1	5,3	5,7	5,9	6,2	6,2	6,4
Övrig verksamhet	8,0	7,5	7,5	7,4	7,3	7,1	7,0

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Transfereringar

I kalkylerna förutsätts en viss standardsäkring av de offentliga transfereringssystemen (se tabell A.5). För en del av transfereringarna finns ett regelverk som automatiskt ökar utgifterna i takt med lönerna. Detta gäller bl.a. för pensioner, som räknas upp med inkomstindex, och delvis även för transfereringar som ersätter inkomstbortfall, t.ex. sjuk- och föräldraförsäkringen. I kalkylen skrivs pensionerna fram enligt gällande regler. Övriga transfereringar till hushåll antas öka i takt med lönerna. Det innebär att även taken i socialförsäkringssystemen antas höjas i takt med lönerna. En sådan standardsäkring motverkar den urholkning av hushållstransfereringarna som skulle ske om kalkylen enbart byggde på en prisframskrivning.

Tabell A.5 Offentliga sektorns transfereringar

Procent av BNP

	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Summa transfereringar	19,5	15,9	15,9	15,9	16,2	15,9	16,1
Transfereringar till hushåll	14,4	12,4	12,4	12,4	12,7	12,4	12,6
Ålderdom	8,1	7,1	7,1	7,0	7,2	6,9	7,1
Ohälsa	2,2	1,8	1,9	1,9	2,0	2,0	2,0
Barn/studier	2,1	1,8	1,8	1,9	1,9	1,9	1,9
Arbetsmarknad	0,9	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
Övrigt	1,1	1,0	1,1	1,1	1,1	1,1	1,1
Transfereringar till företag och utland	5,1	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5	3,5

Anm.: Ålderdom = ålderspension, efterlevandepension, statliga och kommunala avtalspensioner samt bostadstillägg till pensionärer. Ohälsa = sjuk- och arbetsskadeförsäkring, sjuk- och assistansersättning. Barn/studier = barnbidrag, föräldraförsäkring, underhållsstöd och studiebidrag. Arbetsmarknad = ersättning vid arbetslöshet och arbetsmarknadsutbildning samt lönegaranti.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Ålderspensionssystemet

I tabell A.6 redovisas ålderspensionssystemets inkomster och utgifter samt dess finansiella ställning. Beräkningen av pensionsutgifterna bygger på den demografiska utvecklingen, de ekonomiska förutsättningarna och gällande

regelverk. Den genomsnittliga pensionsåldern antas öka med tiden i en takt som bestäms av den genomsnittliga återstående livslängden vid 65 år.

Tabell A.6 Ålderspensionssystemet

Procent av BNP

	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Inkomster	6,5	6,6	6,9	7,1	7,3	7,4	7,6
Avgifter	6,0	5,7	5,7	5,8	5,8	5,9	5,9
Räntor, utdelningar m.m.	0,5	0,9	1,1	1,3	1,5	1,6	1,7
Utgifter	6,7	5,8	5,7	5,6	5,9	5,6	5,8
Pensioner	6,6	5,6	5,5	5,5	5,7	5,4	5,6
Övrigt	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2	0,2
Finansiellt sparande	-0,2	0,8	1,2	1,4	1,4	1,8	1,8
Finansiella tillgångar, netto	34,6	30,0	32,1	35,9	41,1	43,3	48,7

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

I tabell A.7 presenteras ett antal nyckelvariabler från det svenska konvergensprogrammet i den uppställning som Europeiska kommissionen rekommenderar.

Tabell A.7 Långsiktig offentligfinansiell hållbarhet

Procent av BNP, om inte annat anges

	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Summa utgifter	51,8	47,4	48,1	48,1	48,5	47,6	47,8
Åldersrelaterade ¹	35,7	33,2	33,4	33,3	33,6	32,4	32,6
Pensioner ²	8,1	7,1	7,1	7,0	7,2	6,9	7,1
Garantipension	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3
Ålderspension	6,6	5,6	5,5	5,5	5,7	5,4	5,6
Övriga pensioner (förtids-, efterlevande-)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
Offentliga avtalspensioner	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8
Sjukvård	6,7	6,3	6,3	6,3	6,2	6,0	5,9
Äldreomsorg/handikapp	5,1	5,3	5,7	5,9	6,2	6,2	6,4
Barnomsorg	1,7	1,6	1,6	1,6	1,6	1,5	1,5
Utbildning	5,3	4,8	4,7	4,6	4,5	4,3	4,2
Arbetslöshetsersättning	0,9	0,6	0,6	0,6	0,6	0,6	0,5
Övriga åldersrelaterade utgifter	8,0	7,5	7,5	7,4	7,3	7,1	7,0
Ränteutgifter	0,3	0,9	1,4	1,6	1,8	2,1	2,2
Summa inkomster	48,7	48,1	48,4	48,2	48,4	48,0	48,2
varav kapitalinkomster	1,4	1,9	2,4	2,5	2,7	2,8	2,9
varav pensionssystemet	0,5	0,9	1,1	1,3	1,5	1,6	1,7
Antaganden							
Arbetsproduktivitetstillväxt, BNP-nivå	0,4	1,5	1,7	1,6	1,7	1,8	1,8
BNP-tillväxt	-2,8	2,0	1,8	1,8	1,9	2,6	2,0
Arbetslöshet	8,3	6,9	7,1	7,0	6,9	6,8	6,5
Befolkning 65 år och äldre som andel av total befolkning	20,1	21,6	23,1	23,5	25,0	24,8	25,5

¹ I åldersrelaterade utgifter ingår barnomsorg. Dessa utgifter ingår inte i de åldersberoende utgifterna som en arbetsgrupp i EU har räknat på, som redovisas i appendix B.

² I pensioner ingår förutom ålderspension även sjuk- och aktivitetsersättning.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Bilaga B – Jämförelse med Europeiska kommissionens beräkningar av demografiberoende utgifter

En arbetsgrupp, Working Group on Ageing Populations and Sustainability, under Kommittén för ekonomisk politik (KEP) har tillsammans med Europeiska kommissionen bedömt utvecklingen av demografiberoende utgifter i alla medlemsstater fram t.o.m. 2070. Dessa beräkningar redovisades senast våren 2018. Beräkningarna i konvergensprogrammet baseras dock på det underlag som redovisats för riksdagen i 2021 års ekonomiska vårproposition. I detta avsnitt jämförs de demografiska och makroekonomiska nyckeltalen samt de demografiberoende utgifterna från dessa två källor (se tabell B.1 och tabell B.2).

Tabell B.1 Makroekonomiska förutsättningar i KEP:s beräkningar och i det svenska konvergensprogrammet

Index 2019 =100, om inte annat anges

	2019	2020	2030	2040	2050	2060	2070
Befolkning 15–74 år							
KEP	100,0	100,5	107,1	113,9	118,2	123,0	125,4
Konvergensprogram	100,0	100,5	105,5	108,7	110,5	113,8	115,5
Sysselsatta							
KEP, 15–74 år	100,0	100,6	107,5	113,7	118,7	121,0	125,1
Konvergensprogram, 15–74 år	100,0	98,7	106,8	110,0	113,0	115,8	121,0
Timmar							
KEP	100,0	100,7	107,3	113,5	118,5	120,8	124,9
Konvergensprogram	100,0	96,8	107,0	110,3	113,1	115,5	121,3
Arbetslöshet, procent av arbetskraften							
KEP, 15–74 år	5,8	5,8	5,6	5,6	5,6	5,6	5,6
Konvergensprogram, 15–74 år	6,8	8,3	6,9	7,1	7,0	6,9	6,8
Arbetsproduktivitet							
KEP	100,0	101,3	115,0	132,5	154,1	179,5	208,9
Konvergensprogram	100,0	100,4	113,6	133,3	157,0	185,5	220,4
Potentiell BNP							
KEP	100,0	102,0	123,4	150,4	182,6	216,7	260,9
Konvergensprogram	100,0	97,2	121,5	147,1	177,5	214,3	267,4
Potentiell BNP per capita							
KEP	100,0	100,9	111,9	127,9	146,9	166,5	192,4
Konvergensprogram	100,0	96,3	112,9	131,3	153,2	179,0	216,2

Källor: EU-kommissionen och egna beräkningar.

Den befolkningsframskrivning för Sverige som KEP använder är framtagen av Eurostat 2017. Konvergensprogrammets beräkningar bygger på en befolkningsframskrivning utförd av Statistiska centralbyrån i april 2020. Den sistnämnda bedömningen beaktar de senaste årens faktiska utveckling, vilket innebär att befolkningen de närmaste åren ökar något snabbare än enligt

KEP:s beräkning. På längre sikt växer dock befolkningen långsammare enligt konvergensprogrammet. KEP räknar därmed med en starkare ökning i både antal timmar och sysselsatta på längre sikt. Produktivitetstillväxten är snabbare i konvergensprogrammet än enligt KEP:s beräkningar, vilket gör att både BNP och BNP per capita på sikt är högre i konvergensprogrammet än enligt KEP:s beräkningar.

Tabell B.2 Förändring av åldersberoende offentliga utgifter i KEP:s beräkningar och i det svenska konvergensprogrammet

Andel av BNP

	Förändring 2018–2035			Förändring 2018–2070		
	KP	KEP	KP-KEP	KP	KEP	KP-KEP
Pensioner	-0,5	-0,7	0,2	-0,8	-0,8	0,0
Sjukvård	0,0	0,3	-0,3	-0,4	0,7	-1,0
Äldreomsorg/funktionshindrade	0,6	0,8	-0,2	1,2	1,7	-0,5
Utbildning/rbetslöshetsersättning	-0,4	0,3	-0,7	-0,9	0,4	-1,3
Summa	-0,3	0,7	-1,0	-0,8	2,1	-2,9

Anm. KP är förkortning för konvergensprogram. Barnomsorgen ingår inte i denna sammanställning.

Källor: EU-kommissionen och egna beräkningar.

Bilaga C – Tabeller

Tabell C.1a Försörjningsbalans

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	Mdkr					
	2020	2020	2021	2022	2023	2024
BNP (fasta priser)	4 883	-2,8	3,2	3,8	1,9	1,6
BNP (löpande priser)	4 952	-1,5	5,2	5,5	3,4	3,5
Försörjningsbalans						
Hushållens konsumtionsutgifter	2 169	-4,7	3,3	6,2	2,8	1,9
Offentliga konsumtionsutgifter	1 294	-0,5	2,0	-0,3	-0,9	0,1
Fasta bruttoinvesteringar	1 211	0,6	2,6	3,4	2,6	2,2
Export av varor och tjänster	2 270	-5,2	6,0	4,7	3,3	2,8
Import av varor och tjänster	2 059	-5,8	6,2	4,6	3,2	2,6
Bidrag till BNP-tillväxten						
Slutlig inhemsk efterfrågan		-2,1	2,6	3,5	1,7	1,4
Lagerinvesteringar		-0,8	0,3	0,0	0,0	0,0
Nettoexport		0,0	0,2	0,2	0,2	0,2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.1b Priser och deflatorer

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	Nivå					
	2020	2020	2021	2022	2023	2024
BNP-deflator	101	1,4	2,0	1,7	1,5	1,8
Deflator för hushållens konsumtion	101	1,1	1,5	1,3	1,5	2,0
HIKP ¹	108	0,7	1,5	1,2	1,6	1,9
Deflator för offentlig konsumtion	103	2,5	3,1	3,0	2,3	2,5
Deflator för investeringar	101	0,5	1,1	1,5	1,5	1,5
Deflator för export (varor och tjänster)	97	-3,5	-0,5	1,0	1,0	1,0
Deflator för import (varor och tjänster)	96	-4,2	-0,4	1,2	1,2	1,2

Anm.: Alla deflatorer är index, 2019=100.

¹ Index, 2015=100.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.1c Arbetsmarknaden

Årlig procentuell förändring om inget annat anges

	Nivå					
	2020	2020	2021	2022	2023	2024
Antal sysselsatta ¹	5 059	-1,3	0,3	1,9	1,7	0,6
Antal arbetade timmar ²	796 773	-3,2	3,3	2,4	0,6	0,5
Arbetslöshet ³	459	8,3	8,7	7,9	7,0	7,0
Arbetsproduktivitet, antal personer ⁴	855	-1,8	3,1	1,8	0,1	1,0
Arbetsproduktivitet, antal arbetade timmar ⁵	606	1,3	0,5	1,7	0,4	1,2
Lönekostnader ⁶	2 423	0,9	3,4	4,5	3,7	3,1
Lönekostnader per sysselsatt ⁷	479 020	2,3	3,1	2,6	2,0	2,5

Anm.: Från och med den 1 januari 2021 anpassas Arbetskraftsundersökningarna (AKU) till Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2019/1700. Det har bidragit till ett tidsseriebrott i AKU fr.o.m. 2021. Länkade uppgifter för tidigare år kommer att publiceras i slutet av 2021 och det innebär att redovisade nivåer kommer att förändras.

¹ Sysselsatta, nationalräkenskapsdefinition.

² Tiotusental timmar, nationalräkenskapsdefinition.

³ Procent av arbetskraften 15-74 år.

⁴ Real BNP per sysselsatt, kronor.

⁵ Real BNP per arbetad timme i näringslivet, kalenderkorrigerade värden, kronor.

⁶ Miljarder kronor.

⁷ Kronor.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.1d Betalningsbalans

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
Finansiell balans	5,4	4,7	4,3	4,3	4,3
<i>Varav</i>					
Utrikeshandel med varor och tjänster	4,4	4,3	4,2	4,2	4,2
Faktorinkomster och löpande transfereringar	1,0	0,4	0,1	0,1	0,1
Kapitalbalans	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Finansiellt sparande, privat sektor	8,8	8,8	5,3	3,8	3,4
Finansiellt sparande, offentlig sektor	-3,3	-4,2	-1,0	0,5	1,0

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.2a Den offentliga sektorns finanser

Procent av BNP om inget annat anges

	Mdkr 2020	2020	2021	2022	2023	2024
Finansiellt sparande i delsektorer						
Offentliga sektorn	-152	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
Staten	-156	-3,2	-4,7	-0,4	1,1	1,4
Kommuner	14	0,3	0,1	-0,7	-0,7	-0,6
Ålderspensionssystemet	-10	-0,2	0,0	0,1	0,1	0,1
Offentliga sektorn						
Inkomster	2 468	49,9	48,9	48,5	48,6	48,3
Utgifter	2 620	52,9	53,4	49,4	48,1	47,3
Finansiellt sparande	-152	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
Ränteutgifter	15	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Primärt finansiellt sparande	-136	-2,8	-4,2	-0,7	0,8	1,3
Tillfälliga intäkter	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Delposter på inkomstsidan						
Skatteintäkter	1 977	39,9	39,2	39,1	39,4	39,4
Produkt- och produktionsskatter	1 076	21,7	21,8	21,7	22,0	21,9
Direkta skatter	900	18,2	17,4	17,3	17,5	17,4
Kapitalskatter	0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Socialförsäkringsavgifter	171	3,5	3,4	3,3	3,4	3,3
Kapitalinkomster	75	1,5	1,6	1,5	1,5	1,5
Övriga inkomster	245	5,0	4,8	4,5	4,3	4,1
Totala inkomster	2 468	49,9	48,9	48,5	48,6	48,3
Skatter och avgifter inkl. skatt till EU	2 121	42,8	42,0	41,9	42,3	42,1
Delposter på utgiftssidan						
Löner och förbrukning	1 061	21,4	21,1	20,4	19,9	19,7
Löner och kollektiva avgifter	647	13,1	13,1	12,7	12,4	12,2
Förbrukning	414	8,4	8,0	7,7	7,5	7,4
Sociala transfereringar	827	16,7	16,3	15,5	15,0	14,8
varav Ersättning till arbetslösa	43	0,9	0,9	0,8	0,6	0,6
I natura	184	3,7	3,7	3,5	3,4	3,4
Transfereringar	643	13,0	12,6	12,0	11,6	11,4
Ränteutgifter	15	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Subventioner	140	2,8	3,3	1,6	1,5	1,5
Investeringar	248	5,0	5,3	5,1	5,0	4,9
Kapitaltransfereringar	23	0,5	1,2	0,8	0,6	0,5
Övriga utgifter	306	6,2	6,0	5,7	5,6	5,6
Totala utgifter	2 620	52,9	53,4	49,4	48,1	47,3
Offentlig konsumtion (löpande priser)	1 327	26,8	26,8	26,0	25,5	25,3

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.2b Inkomst- och utgiftsprognoser

Procent av BNP om inget annat anges

	Mdkr 2020	2020	2021	2022	2023	2024
Totala inkomster	2 468	49,9	48,9	48,5	48,6	48,3
Totala utgifter	2 620	52,9	53,4	49,4	48,1	47,3

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.2c Utgifter som ska exkluderas från beräkningen av utgiftskriteriet

Procent av BNP om inget annat anges

	Mdkr 2020	2020	2021	2022	2023	2024
Utgifter direkt finansierade via EU-budgeten	4	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
varav investeringar	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Konjunkturella utgiftsförändringar till följd av ökad arbetslöshet ¹	-1	0,0	-0,3	0,2	0,0	0,1
Effekter av diskretionära åtgärder på skatteområdet	-17	-0,3	-0,7	0,5	0,1	0,0
Lagbundna intäktsökningar	-	-	-	-	-	-

¹ Förändring i förhållande till föregående år.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.3 Ändamålsfördelade utgifter

Procent av BNP

	COFOG kod	2019
Allmän offentlig förvaltning	1	6,9
Försvar	2	1,2
Samhällsskydd och rättsväsende	3	1,3
Ekonomiska frågor och näringspolitik	4	4,4
Miljöskydd	5	0,5
Bostadsförsörjning och samhällsplanering	6	0,7
Hälso- och sjukvård	7	7,0
Fritid, kultur och religion	8	1,3
Utbildning	9	6,9
Socialt skydd	10	19,0
Totala utgifter		49,3

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.4 Den konsoliderade bruttoskuldens utveckling

Procent av BNP

	2020	2021	2022	2023	2024
Konsoliderad bruttoskuld	39,9	39,9	37,0	33,7	31,4
Bruttoskuldens förändring	4,8	0,1	-2,9	-3,3	-2,3
Bidrag till förändringen av bruttoskulden					
Primärt finansiellt sparande	2,8	4,2	0,7	-0,8	-1,3
Ränteutgifter	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3
Stock-flöde	1,2	-2,5	-1,8	-1,6	-0,2
<i>Varav</i>					
Periodisering av skatter	0,5	-0,5	-0,3	-0,2	-0,1
Försäljning av aktier, extra utdelningar	0,0	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Övrigt	0,8	-2,0	-1,4	-1,3	0,0
Nominell BNP-förändring	0,5	-2,0	-2,1	-1,2	-1,1
Implicit ränta på bruttoskulden	0,8	0,7	0,7	0,8	1,0

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.5 Strukturellt sparande

Procent av BNP om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024
BNP-tillväxt (%)	-2,8	3,2	3,8	1,9	1,6
Offentliga sektorns finansiella sparande	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
Ränteutgifter	0,5	0,5	0,4	0,5	0,5
Tillfälliga intäkter	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Potentiell BNP-tillväxt (%)	1,7	1,7	1,6	1,6	1,6
BNP-gap	-3,9	-2,6	-0,5	0,0	0,0
Automatiska stabilisatorer	-1,8	-1,8	-0,6	-0,1	-0,1
Cykliskt justerat finansiellt sparande	-1,3	-2,7	-0,3	0,6	1,1
Cykliskt justerat primärt finansiellt sparande	-0,8	-2,3	0,1	1,1	1,6
Strukturellt sparande	-1,3	-2,7	-0,3	0,6	1,1

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.6 Jämförelse med förra årets konvergensprogram

	2020	2021	2022	2023	2024
BNP-tillväxt (%)					
Förra årets uppdatering	-4,0	3,5	3,4	3,1	--
Årets uppdatering	-2,8	3,2	3,8	1,9	1,6
Skillnad	1,2	-0,3	0,4	-1,2	--
Offentliga sektorns finansiella sparande (% av BNP)					
Förra årets uppdatering	-3,8	-1,4	0,1	1,5	--
Årets uppdatering	-3,1	-4,5	-1,0	0,5	1,0
Skillnad	0,7	-3,1	-1,1	-1,0	--
Konsoliderad bruttoskuld (% av BNP)					
Förra årets uppdatering	39,9	38,3	36,2	32,4	--
Årets uppdatering	39,9	39,9	37,0	33,7	31,4
Skillnad	0,0	1,6	0,8	1,3	--

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.7 Långsiktig offentligfinansiell hållbarhet

Procent av BNP

	2020	2030	2040	2050	2060	2070	2080
Totala utgifter	51,8	47,4	48,1	48,1	48,5	47,6	47,8
<i>varav</i>							
Åldersrelaterade utgifter	35,7	33,2	33,4	33,3	33,6	32,4	32,6
<i>varav</i>							
Pensioner	8,1	7,1	7,1	7,0	7,2	6,9	7,1
<i>varav</i>							
Garantipension	0,3	0,3	0,3	0,4	0,4	0,3	0,3
Ålderspension	6,6	5,6	5,5	5,5	5,7	5,4	5,6
Övriga pensioner (förtids- och efterlevande-)	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4	0,4
offentliga avtalspensioner	0,8	0,8	0,8	0,8	0,8	0,7	0,8
Sjukvård	6,7	6,3	6,3	6,3	6,2	6,0	5,9
Äldreomsorg	5,1	5,3	5,7	5,9	6,2	6,2	6,4
Utbildning	5,3	4,8	4,7	4,6	4,5	4,3	4,2
Övriga åldersrelaterade utgifter	8,0	7,5	7,5	7,4	7,3	7,1	7,0
Ränteutgifter	0,3	0,9	1,4	1,6	1,8	2,1	2,2
Totala inkomster	48,7	48,1	48,4	48,2	48,4	48,0	48,2
<i>varav</i>							
Kapitalinkomster	1,4	1,9	2,4	2,5	2,7	2,8	2,9
<i>varav</i>							
Pensionssystemet	0,5	0,9	1,1	1,3	1,5	1,6	1,7
Tillgångar i pensionssystemet	34,6	30,0	32,1	35,9	41,1	43,3	48,7
<i>varav</i>							
Konsoliderade tillgångar i pensionssystemet (andra tillgångar än statspapper)	35,4	29,3	31,1	34,9	40,2	42,5	48,0
Antaganden							
Arbetsproduktivitet, näringslivet	1,3	2,0	1,9	1,9	1,9	1,9	1,9
BNP-tillväxt	-2,8	2,0	1,8	1,8	1,9	2,6	2,0
Arbetslöshet	8,3	6,9	7,1	7,0	6,9	6,8	6,5
Befolkning 65 år och äldre som andel av total befolkning	20,1	21,6	23,1	23,5	25,0	24,8	25,5

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.7a Statliga garantier

Procent av BNP

	2020
Statliga garantier	44,2

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.8 Prognosförutsättningar

Årsgenomsnitt om inget annat anges

	2020	2021	2022	2023	2024
Svensk 6-månaders ränta	-0,2	-0,2	-0,4	-0,6	-0,4
Svensk 10-års ränta på statsobligationer	0,0	0,3	0,5	0,6	0,7
USD/ € växelkurs	1,1	1,2	1,2	1,3	1,2
SEK/€ växelkurs	10,5	10,0	10,2	10,3	10,4
BNP världen ¹	-3,5	5,5	4,0	3,5	3,5
BNP EU ¹	-6,3	4,0	4,5	2,0	1,5
Världsmarknadstillväxt ¹	-9,8	6,5	6,0	3,5	3,2
Importvolym, världen, exklusive EU	-	-	-	-	-
Oljepris (Brent USD/fat)	42	61	58	56	55

¹ Årlig procentuell förändring.

Källor: Statistiska centralbyrån och egna beräkningar.

Tabell C.9 Statliga garantier - Åtgärder som beslutats under 2020

Åtgärder med anledning av COVID-19, Procent av BNP

Åtgärd	Tidpunkt för riksdagens beslut	Garantiram	Utestående åtaganden
Kreditgarantier för flygföretag	Mars	0,1	0,0
Kreditgarantier för företag (Företagsakuten)	April	2,0	0,0
Utökad garantiram för Exportkreditnämnden	April	1,0	1,1
Garantier avseende EIB:s garantifond för stöd till företag och EU:s sysselsättningsfond SURE	Juni	0,4	0,2
Totalsumma		3,5	1,3

Tabell C.10 Beslutade och aviserade åtgärder till följd av covid-19

Procent av BNP. Effekt på finansiellt sparande. Förändring från föregående år¹

Utgifter	ENS kod	2020	2021	2022	2023
Vårdskuld och fortsatt covid-19-vård	Löner D.1	0,00	-0,04	0,02	0,03
	Förbrukning P.2	0,00	-0,03	0,01	0,02
	Sociala avgifter D.62+D.632	0,00	-0,02	0,01	0,01
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	0,00	0,00	0,00	0,00
	Löpande transfereringar D.7	0,00	-0,01	0,00	0,01
	Totala löpande utgifter	0,00	-0,11	0,04	0,07
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	0,00	-0,01	0,00	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	0,00	-0,01	0,00	0,00
Kompensation för merkostnader inom vård och omsorg	Löner D.1	-0,08	0,00	0,08	0,00
	Förbrukning P.2	-0,06	0,00	0,06	0,00
	Sociala avgifter D.62+D.632	-0,04	0,00	0,04	0,00
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	0,00	0,00	0,00	0,00
	Löpande transfereringar D.7	-0,01	0,00	0,02	0,00
	Totala löpande utgifter	-0,19	-0,01	0,20	0,00
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	-0,01	0,00	0,01	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	-0,01	0,00	0,01	0,00
Fortsatt testning och smittspårning	Löner D.1	-0,07	-0,02	0,09	0,00
	Förbrukning P.2	-0,05	-0,02	0,07	0,00
	Sociala avgifter D.62+D.632	-0,03	-0,01	0,05	0,00
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	0,00	0,00	0,00	0,00
	Löpande transfereringar D.7	-0,01	0,00	0,02	0,00
	Totala löpande utgifter	-0,16	-0,06	0,22	0,00
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	-0,01	0,00	0,01	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	-0,01	0,00	0,01	0,00
Karensavdrag, sjukintyg, riskgrupper och smittbärarpennning m.m	Löner D.1	-0,05	0,03	0,02	0,00
	Förbrukning P.2	-0,04	0,02	0,01	0,00
	Sociala avgifter D.62+D.632	-0,03	0,02	0,01	0,00
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	0,00	0,00	0,00	0,00
	Löpande transfereringar D.7	-0,01	0,01	0,00	0,00
	Totala löpande utgifter	-0,13	0,08	0,05	0,00
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	-0,01	0,00	0,00	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	-0,01	0,00	0,00	0,00
Förlängt omställningsstöd samt omsättningsstöd för enskilda näringsidkare	Löner D.1	0,00	0,00	0,00	0,00
	Förbrukning P.2	0,00	0,00	0,00	0,00
	Sociala avgifter D.62+D.632	0,00	0,00	0,00	0,00
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	-0,12	-0,80	0,92	0,00
	Löpande transfereringar D.7	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala löpande utgifter	-0,12	-0,80	0,92	0,00
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	0,00	0,00	0,00	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	0,00	0,00	0,00	0,00
Generella statsbidrag till kommuner och regioner	Löner D.1	-0,17	0,00	0,13	0,04
	Förbrukning P.2	-0,12	0,00	0,10	0,03
	Sociala avgifter D.62+D.632	-0,08	0,00	0,07	0,02
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	0,00	0,00	0,00	0,00
	Löpande transfereringar D.7	-0,03	0,00	0,03	0,01
	Totala löpande utgifter	-0,40	-0,01	0,32	0,09
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	-0,02	0,00	0,02	0,01
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	-0,02	0,00	0,02	0,01
Höjda ersättningsnivåer i arbetslöshetsförsäkringen	Löner D.1	-0,01	0,00	0,00	0,01
	Förbrukning P.2	-0,01	0,00	0,00	0,00
	Sociala avgifter D.62+D.632	-0,01	0,00	0,00	0,01
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	-0,02	0,00	0,01	0,02
	Löpande transfereringar D.7	-0,06	-0,01	0,03	0,05

Utgifter	ENS kod	2020	2021	2022	2023
	Totala löpande utgifter	-0,11	-0,02	0,04	0,09
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	0,00	0,00	0,00	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	0,00	0,00	0,00	0,00
Fler utbildningsplatser	Löner D.1	-0,07	-0,03	0,06	0,03
	Förbrukning P.2	-0,03	-0,02	0,03	0,01
	Sociala avgifter D.62+D.632	-0,01	-0,01	0,01	0,01
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	0,00	0,00	0,00	0,00
	Löpande transfereringar D.7	-0,02	-0,01	0,01	0,01
	Totala löpande utgifter	-0,13	-0,06	0,12	0,05
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	0,00	0,00	0,00	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	0,00	0,00	0,00	0,00
Korttidspermitteringar	Löner D.1	-0,02	0,01	0,01	0,00
	Förbrukning P.2	-0,01	0,00	0,01	0,00
	Sociala avgifter D.62+D.632	0,00	0,00	0,00	0,00
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	-0,51	0,18	0,33	0,00
	Löpande transfereringar D.7	-0,16	0,06	0,10	0,00
	Totala löpande utgifter	-0,71	0,25	0,45	0,00
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	0,00	0,00	0,00	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	0,00	0,00	0,00	0,00
Sjuklöneansvar, hyresstöd m.m.	Löner D.1	-0,01	0,00	0,01	0,00
	Förbrukning P.2	-0,01	0,00	0,00	0,00
	Sociala avgifter D.62+D.632	0,00	0,00	0,00	0,00
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	-0,24	0,03	0,20	0,00
	Löpande transfereringar D.7	-0,07	0,01	0,06	0,00
	Totala löpande utgifter	-0,32	0,05	0,28	0,00
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	0,00	0,00	0,00	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	0,00	0,00	0,00	0,00
Stärkt kultur och civilsamhälle	Löner D.1	0,00	0,00	0,00	0,00
	Förbrukning P.2	0,00	0,00	0,00	0,00
	Sociala avgifter D.62+D.632	0,00	0,00	0,00	0,00
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	-0,09	-0,06	0,16	0,00
	Löpande transfereringar D.7	0,00	0,00	-0,01	0,00
	Totala löpande utgifter	-0,09	-0,06	0,15	0,00
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	0,00	0,00	0,00	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	0,00	0,00	0,00	0,00
Snabb och säker vaccinering	Löner D.1	0,00	-0,07	0,07	0,00
	Förbrukning P.2	0,00	-0,05	0,05	0,00
	Sociala avgifter D.62+D.632	0,00	-0,03	0,03	0,00
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	0,00	0,00	0,00	0,00
	Löpande transfereringar D.7	0,00	-0,01	0,01	0,00
	Totala löpande utgifter	0,00	-0,16	0,16	0,00
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	0,00	-0,01	0,01	0,00
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	0,00	-0,01	0,01	0,00
Övrigt ²	Löner D.1	-0,03	-0,20	0,09	-0,01
	Förbrukning P.2	-0,02	-0,14	0,06	-0,03
	Sociala avgifter D.62+D.632	-0,02	-0,08	0,05	0,01
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	0,00	-0,15	0,05	0,03
	Löpande transfereringar D.7	-0,07	-0,22	0,05	0,05
	Totala löpande utgifter	-0,13	-0,79	0,29	0,04
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	-0,03	-0,09	0,03	0,02
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	-0,03	-0,09	0,03	0,02
Totala utgifter	Löner D.1	-0,50	-0,33	0,58	0,09
	Förbrukning P.2	-0,34	-0,23	0,40	0,04
	Sociala avgifter D.62+D.632	-0,22	-0,14	0,27	0,05
	Ränteutgifter D.41	0,00	0,00	0,00	0,00
	Subventioner D.3	-0,99	-0,81	1,68	0,05
	Löpande transfereringar D.7	-0,45	-0,20	0,32	0,12
	Totala löpande utgifter	-2,50	-1,71	3,24	0,34
	Fasta bruttoinvesteringar P.51g	-0,09	-0,10	0,09	0,03
	Kapitaltransfereringar D.9	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totala kapitalutgifter	-0,09	-0,10	0,09	0,03

Inkomster	ENS kod	2020	2021	2022	2023
Lägre arbetsgivaravgifter	Skatt på produktion o import, D.2r	-0,67	0,52	-0,02	0,14
	Inkomst- och förmögenhskatter, D5r b	0,00	0,00	0,00	0,00
	Varav företag, D5r bx	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totalt	-0,67	0,52	-0,02	0,14
Skattereduktion för att stimulera investeringar	Skatt på produktion o import, D.2r	0,00	0,00	0,00	0,00
	Inkomst- och förmögenhskatter, D5r b	0,00	-0,09	0,06	0,02
	Varav företag, D5r bx	0,00	-0,09	0,06	0,02
	Totalt	0,00	-0,09	0,06	0,02
Jobbskatteavdrag	Skatt på produktion o import, D.2r	0,00	0,00	0,00	0,00
	Inkomst- och förmögenhskatter, D5r b	0,00	-0,10	0,01	0,09
	Varav företag, D5r bx	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totalt	0,00	-0,10	0,01	0,09
Lägre inkomstskatt ²	Skatt på produktion o import, D.2r	0,00	0,00	0,00	0,00
	Inkomst- och förmögenhskatter, D5r b	0,00	-0,10	-0,03	-0,11
	Varav företag, D5r bx	0,00	0,00	0,00	0,00
	Totalt	0,00	-0,10	-0,03	-0,11
Övriga skatteförändringar	Skatt på produktion o import, D.2r	0,00	-0,01	0,00	0,01
	Inkomst- och förmögenhskatter, D5r b	0,00	-0,09	0,07	0,07
	Varav företag, D5r bx	0,00	-0,05	-0,01	0,16
	Totalt	0,00	-0,14	0,06	0,13
Totala skatteåtgärder	Skatt på produktion o import, D.2r	-0,67	0,51	-0,02	0,15
	Inkomst- och förmögenhskatter, D5r b	0,00	-0,38	0,11	0,08
	Varav företag, D5r bx	0,00	-0,14	0,05	0,19
	Totala skatteåtgärder	-0,67	0,10	0,08	0,27
Totaleffekt på finansiellt sparande		-3,25	-1,71	3,41	0,64

1 Temporära åtgärder om inte annat angivits.

2 Delvis permanenta åtgärder.

Källor: Ekonomistyrningsverket och egna beräkningar.